

s. jur. civ.

56.

DISPUTATIO

De

TESTAMENTIS

Quam

Annuente DEO ter Opt: Max.

Permissu & auctoritate Nobilissimæ ac Amplissimæ Facul-
tatis Juridicæ in illustri SALANA

SUB PRÆSIDIO

DN. MARTINI BENCKEN-
DORFFII CROSNENS. SIL.

Nobilissimis & doctissimis suis Collegis
propositam

Exercitii gratiâ pro virili
defendet

JOACHIMUS CÆSAR
HALA-SAXO

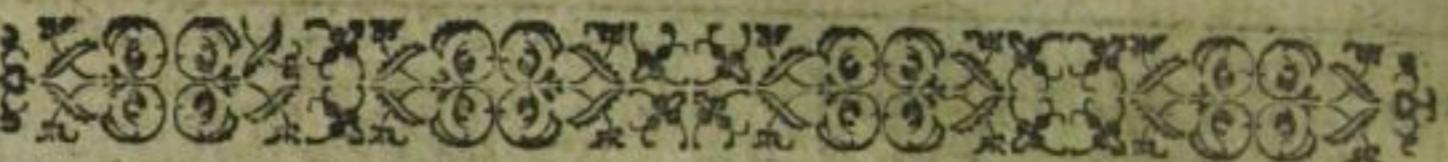
VII. EID. VIIbr. horis locoq; consuetis.

JENÆ
TYPIS CHRISTOPHORI LIPPOLDI

Anno M. DC V.

s. jur. civ.

09, 6

Ampliss. & præstantiss.^{is}

V V.

DN. GODEFRIDO, U. J. Doctori eccel-
lentiß.° & Consiliario Reverendiß. Electoratus
& Archiepiscopatus Moguntini
præcipuo,

DN. DAVIDI, Philosophiæ & Medicinæ Do-
ctori experientiiß.° & Archiatro Illustris Co-
mitatus Wertheimensis
meritiß.°

DN. JEREMIÆ, Præfecto ærarij in Illustriß.au-
lâ Anhaldinâ spectatiß.°
&

DN. DANIELI, Civi & Senatori Halensis Recip.
primario, prudentiiß.°

KELLERIS á SEXHELDEN
FFR. GERMANIS,

Dnn. Avunculis meis omni obser-
vantiâ prosequendis
hanc

DE TESTAMENTIS
velitationem Juridicam

Do,

Dico,

Consecro

J. Cæsar.

INSTITUTIO.
NUM IMPERIA-
LIUM

Disputatio Nona.

DE
TESTAMENTIS

Ad. 10. II. & 12. lib. 2. adplicata.

THESIS I.

 VUM DE SINGULA-
ribus dominii acquirendi modis
huc usq; egerimus: ad universa-
les ut nunc descendamus, Justinia-
ni efflagitat ordo. (a) In iis verò
sunt SUCCESSIONES, (b) inter quas
HEREDITAS familiam dicit & obtinet,

(a) § fin Inst. per quas pers. cuiq; adq. cum seqq. tit. usq; ad tit.
12. lib. 3. Sunt autem Universales modi, quibus per Universitatem
res adipiscimur. Ac non necesse, ut res semper heic sint universales,
sed ut per Universitatem h.e. titulo universali adquirantur. Sicut con-
trà Ususfructus potest quidem esse universorum bonorum, at non inde
statim Ususf. est Universitas bonorum, sed est Res particularis. Non
igitur quum dicimus, singulas res vel Universitatem adquiri, ipsas
speciamus res, an sint singulares, an universales? Sed jus illud, quo res
istae adquiruntur, ut docet Vult. ad princ. Inst. heic n. 2. Ac hoc est,
C 62 quod

quod adnotavit Pacius ad d. § fin. Universitatem heic significare corporum & jurium diversorum universale quoddam jus. Confirmat idem Doneil. 6. Comm. 1. quamvis 5. Comm. 2. paullò aliter doceat, nempe per Universitatem adquiri, quando prius adquiritur Universitas, & per Consequentiam ejus universitatis res singulae. Conferrit tamen possunt cum his, que de Usucapione universitatum, ut ædium, & de Usucapione rerum singularum in ædibus, ut lapidum, lignorum disp. 7. th. 5. in princ. adnotavimus. (b) Successio et si varia significat, ac sepe latissimè de omni re creatâ accipitur, ut multū ostendit Vasq. in prefat. de Success. n. 5. Nobis tamen in hac juri parte nihil est aliud, quam unius in alterius locum concessio, ut in vicem eā in re sustineat. Ea concessio sive successio sit aut Universaliter, quam nos heic intelligimus, aut particulariter, de quo in § diutina 7. supr. de Usucap. Et licet Vasq. hereditatis & successionis unam eandemq; definitionem esse arbitretur: tamen nobis videtur verius, hæc inter se, tanquam genus & speciem, differre. Successio enim genus est, ut que non solum Universalis, sed & particularis esse potest: neq; tantum hereditas est universalis successio, sed & bonorum possessio l. 1. 2. 3. § 1. § bonorum 2. D. de bon. possess. Sed statim, quoad hoc posterius, inferat aliquis: immo & hereditatis adpellatione bonorum possessio continetur l. hereditatis 138. D. de V. S. E. adhuc hereditas & successio & què latè patent. Resp. nullibi traditur, quod bonorum successio adpellatione hereditatis, veluti suo genere, continetur: & ne quidem in d. l. 138. Nam ibi tantum hereditas & bonorum possessio in eo comparantur, quod utraq; sint Juris nomina, non corporum, ut idem in l. 2. & 3. in princ. & § 1. D. de bon. poss. traditur. Ac quod l. Julia & Papia de heredib. & hereditatib. loquens ad bonorum possessiones & prætorias successiones extenditur, ut in d. l. 138. ex inscriptione colligitur: id non fit vocum proprietate, sed per interpretationem extensivam, que à mente legis vel disponentis præter verba eorumq; proprietatem sumitur, ut præclare Dn. Gædd. ad l. 138. ostendit. Quantum autem inter utraq; interpretationem intersit, attinet partim Everhard. in Topic. loc. à ratione legis largâ 79. n. 4. & seqq. & paullò pleniùs Const. Roger. de interpr. Juris, qui vult ab extensivâ interpretatione generum ac specierum usum derivari non posse, sed potius eam presupponere, generis & speciei relationem ibi non haberi. Hereditas igitur & possessio differentes potius ejusdem generis sunt species, quam ut hereditas sit genus & bonorum possessio ejus species.

II.

Est autem hereditas (a) successio (b) in universum jus (c) quod defunctus habuit, (d)

(a) Vociis hujus etymolog. quam varia sit ex annotatis à Gædd. ad l. hereditatis 119. D. de V. S. videre est. Nobis pre aliis adridet, quod heres ab hero sit denominatus. Idem enim valet heredis verbum, quod Domini § ult. Inst. de her. qual. & differ. l. hereditate 19. § pater D. de castr. pecul. Sicut contrà & Domini verbum pro heredis ponitur l. his verbis 48. D. de her. inst. ut ibi observabit Gothof. & tradunt Vult. ad pr. Inst. de exher. lib. n. 2. Cujac. 5. observ. 10. Giph. in præf. ad tit. D. de adq. rer. dom. n. 6. Borch. de gradib. fol. 145. & Walt. 1. misc. 31. Nec obstat syllabarum quantitas, dum prima in HERES producitur, at in HERUS corripitur. Nam non infrequens, ut derivativorum alia sit quantitas, alia itidem primitivorum Gædd. ad l. malū 242. § 3.n.3. Aliter Förster 2. de success. ab intest. ab hereo, alij ab aere, ab erâ, aberciscere deducunt. Sed nostra comm. est recepta. (b) l. nihil aliud 24. D. de V. S. l. hereditas 62. D. de R. J. Sed varias interpretationes apud Interpp. hoc patitur genus. Ac, ut varia est ejus explicatio, sic & varia postmodum datur adcommodatio. Nam l. post. Br. & Cagnl. Donell. 6. Comm. 2. contendit successionem heic accipi pro jure succedente 1. arg. l. nunquam 31. § 1. D. de adq. rer. dom. § fidejussores 5. infr. de fidejussorib. 2. quia hereditas domina dicitur, & locum defuncti obtinet l. hereditas 34. & l. hereditas 61. D. de adq. rer. dom. E. in illum successit hereditas. 3. quia res adquirenda ab adpiscendi modo est segreganda. E. & hereditas à modo & titulo, quo adquiritur. II. Sunt qui de jure, in quo succeditur, accipiunt, uti Alciat. ad l. nihil est aliud 24. D. de V. S. & Decius ad l. hereditas 62. D. de R. J. Ac hic cum Philosophis conspirant, qui per hereditatem intelligunt pecuniam & rem hereditariam Cic. in Topic. & Senec. 6. de benefic. 5. qui Jctos exagitat, & ineptias esse acutas dicit, dum aliud sit hereditas, aliud sint ea, quæ in hereditate sunt. Sed huic satis facit Petr. Faber ad l. 62. D. de R. J. ut & Cic. excusat Duar. cap. 1. de adq. her. III. Alij de facultate & aditione interpretantur. Sed in has tres interpretationes & earum fundamenta inquirit plurib. Gædd. ad l. nihil aliud 24. D. de V. S. Nobis, ne vocu ambiguitas imponat, ex Gædd. n. 9. distinctio

heic adponenda est. Hereditas enim aut sumitur pro re adeundo adquirenda, sive pro jure universo defuncti, ut toto tit. D. & C. de adq. her. & sup. de reb. corp. & incorp. Ac hoc in significatu vulgariter usurpatur. & congruit ius Saxon. lib. 1. Landrecht artic. 5. in fin. Mit welchem Gute der Mann ersterbt/ das heist alles Erbe / es sey deū Lehn. Aut pro modo hoc ius adquirendi usurpatur, ut in § fin. tit. præced. Unde in definitione hanc vocem Successionis interpretamur de universalicauſâ adquirendi, & modo, per quem adquirimus aliquid aut quid ad nos pertinet vel pertinere potest. Idq; i. per ordinem tit. si- ve methodum quâ Justin. heic utitur, dum hereditatem refert inter modos adquirendi. 2. quia haec definitio petita est à Cajo & Juliano lib. 6. ad edict. provincial. ubi de pet. hered. egerunt. Verum haec actio non habet nomen à re subjecta, quam persequitur, sed potius à cauſâ propter quam instituitur. Huc faciunt l. hereditas 50. D. de petit. her. & l. pecuniæ verbum 178. D. de V. S. & ea, que tradit. Zaf. ad § actionum 28. de actionib. n. 77. ubi notat, in petitione hereditatis non esse necesse specificare res hereditarias, sed sufficere, petere hereditatem, eò, quod hereditas sit ius Universale, & quoddam universum, quod universaliter peti debet. 3. quia vox haec verbalis Successio apud Jctos non rem ipsam, ut apud Gramm. sed jura demonstrare solet, ut probari potest ex vocib. Possessio, Obligatio, Usucapio, Stipulatio, Actio: que omnes non rem ipsam, sed ius de reb. constitutum denotant.

(c) Res igitur particularis non est hereditas l. si rem legatam 6. D. de exceptionib. & heres non tantum in commoda sed & incommoda succedit, nimirum, si hereditas non sit solvendol. que dotis 33. D. solut. matrimon. l. si te bonū 10. C. de jur. deliber. Sed contra illa verba argument. 1. quod heres non tantum ex asse, sed & pro parte potest scribi & institui: & quod non tantum unum hominem, sed & plureis quis heredes facere potest § & unam 1. infr. de her. inst. Resp. & is qui pro parte scriptus, in partem universi juris succedit l. quum heres 25. D. de adq. her. l. pater filiam 14. D. ad l. Falcid. Sic singuli heredes in parte personam defuncti representant Obrecht. 19. Disp. th. 5. Sicut enim unius ejusdemq; homini personam plures in solidum non representant: Sic etiam ut alterius personam quis solus & pro parte representet, fieri non potest: sed si hoc facit aliquis pro parte, eam representat totam, uti disputat subtiliter Ant. Fab. 13 Conject. ult. 2. Mercer. 2. Opin.

13. ita

v3. ita colligit: *Heres multa non adipiscitur, quæ defunctus habuit, ut sunt legata. si Titius 96. in fin. D. de legat. 3. l. à Titio 64. D. de fur-
tis. E. Heres non succedit in universum jus. Resp. Immò eò magis in jus
defuncti succedit. Nam ipse Testator has res à se abdicavit, ita, ut pro-
tinus à morte in numero rerum suarum vel à se relictarum eas noluerit
haberi.* (d) *Dicitur defuncti. 1. Neg. enim viventis ulla est here-
ditas l. qui hereditatem 19. D. de adquir. hered. l. 1. D. pro her. l. 1. D.
de her. vel act. 2. Quia in hereditate computatur id, quod quilibet ha-
buit eo tempore quo defunctus est § fin. infra ad l. Falcid. Unde Forst.
l. de success. ab Intest. 1. n. 2. & 3. & Obrecht 19. disp. th. 5. addunt
definitioni hoc supplementum, tempore mortis.*

III.

Defertur hereditas ab ipsa L. Ac vel medi-
atè hominis concurrente facto, unde testame-
taria promanat hereditas: (a) vel **Immediatè**,
undè existit **Legitima**. (b)

(a) Sed cur hæc præmittitur? *Quia successioni ab Intestato
locus non est, quandiu ex testamento successio speratur l. quandiu 39. D.
de adquir. hered. l. quandiu 89. D. de R. J. Addit hic Vult. ad pr.
Inst. de heredit. quæ ab Int. n. 2. quod hæc successio sit firmior. In testa-
mentaria enim hominis & l; at in Legitima sola l. est autoritas. Duo
igitur vincula & hic forti ligant uno. Sed obijcituri. Quod causa Inte-
stati sit vetustior testamēto E. & præponēda erit. Resp semper inspicien-
dum est quod actum est l. semper 34. D. de R. J. Cur non igitur & in
successione? Heig. ad rubr. h.t.n. 2. At potestas bonorum dominio l. XII.
tabb. data est, ut liceret ei, quem velit, sibi heredem instituere. Quod si
hoc non fecit, succedit demum potestas l. quæ præsupponit voluisse de-
functum ijs acquirere, quos ab intestato ipsa heredes vocat l. nam eis
15. in pr. D. de Inoff. test. l. nihil interest §o. §. 2. inf. D. de bon. lib.
Provisio igitur hic est tam hominis quam l. P. Greg. in Syntag. lib. 42.
c. 6. 2. Si voluntas testatoris in id tempus consertur, quo quis non est fu-
turus dominus, nempè post mortem, improbanda potius est hac successio
testamentaria quam approbanda. Sed prius. E. Resp. Imò statim cum
quis disposuit in vita quod voluit, ejus voluntas sortita est effectum, li-*

cet ex-

cet executio voluntatis ad mortem demum differatur. & testamentum ex libera ejus disponendi facultate statim existit perfectum, sed revocabiliter Obrech. disp. 19. th. 19. (b) Dupliciter impugnari potest hæc distributio, cum quod partes ejus inter se non dissentiant, tum quod totum non adimpleant. Quoad prius ita: Quia & testamentaria successio est Legitima 1. per expressum textum in l. lege obvenire 130. D. de V. S. 2. Justum idem est quod legitimum l. si uxor 13. §. 1. D. ad l. Jul. de adult. l. minorem 4. D. de rit. nupt. Sed Testamentum dicitur justum. E. & testamentaria successio erit justa b. e. legitima. 3. Qui confirmat, dare videtur. At l. confirmat successionem ex testamento E. dat, & similiter est legitima. 4. Quia hæc species eidem attribuuntur in l. nec is 17. § 1. D. de adquir. hered. Et potest heres ex testamento esse institutus & nihilominus legitimus. Sed si essent opposita, hereditas testamentaria & legitima, neutquam hoc fieret. Sed Resp. ad 1. ex Forst. 1. de success. ab Int. 17. & Gædd. ad d. l. 130. distingv. inter propriè; non impropriè & impropriè aliqd dici. Ad 2. Ultraq; quidem tam quæ est ex expressa testatoris voluntate quam quæ est ex ipsa l. prætextu tacite defuncti voluntatis est justa & legitima; sed magis hæc quam illa. Sed cur ita? quia à l. ut causa proximiori oritur, cum altera ab ea ut causam remotiori proveniat. Genere igitur convenient, quia utraq; est legitima: sed altera hæc speciale generis non mensibi retinuit. Ad 3. dico: Qui confirmat, absolutè non dat, sed ab alieno datum solummodo ratum habet arg. l. & quia 6. D. de IDict. Ad 4. Nego antecedens. Non enim utraq; species eidem secundum idem, ad idem & eodem tempore attribuitur, uti deducit plenius Gædd. ad d. l. 130. n. 2. Quoad posterius, 1. q. a pacto & contractu defertur successio 2. Quia sex sunt hereditatis species in l. per familiam 2. in pr. D. fa: hercisc. Sed negamus ex pacto deferrri successionem per l. ex eo 4. C. de inut. stip. l. stipulatio 61. l. quidam 132. D. de V. O. l. pactum quod 15. l. licet 19. & l. ult. C. de pact. ubi Wesenb. in parat. Est enim hæc pactio contra bonos mores & improbatum tam natura quam Jure, dum invitat ad delinquendum id est insidiandum vita promissoriis Donell. ad l. ult. C. d. t. n. 1. Nec contractus & conventiones sunt modi dandæ & adimendæ hereditatis, sed sola ultima voluntas cum expressa tum tacita Gæd. de contrah. stip. c. 6. conclus. 7. Limitamus tamen hoc in militibus, inter quos pactio successoria permittitur per

vim 16-

vim testamenti militariū l. licet 19. C. de pact. Inde est ut pacta hereditaria, Germani dicunt, Erbverbruederung / Erbeinigung / hodie inter illustres personas & domos valeant: quia militum nomine complectimur & tantum eos q. in castris degunt, sed etiam Comites, Barones & Duces arg. l. 2. C. de domestic. & protector. Giphān. ad l. si quis argentum 35. n. 9. C. de donat. Ad 2. Resp. 4. seqq. membra posteriorem dixotomias parte in sub se comprehendere D. Foman 14. diss. Inst. th. 2. Porro testamentaria successio ex justo tantum testamento desertur l. 1. & 2. D. de injust. rupt. irrit. testam. pr. Inst. de hered. q. ab int. l. ex ea 29. D. qui test. fac. poss. Ut ergo constare posse, an sit, quid sit, & quomodo locum habeat successio ex testamento: necessario nobis ulterius indagandum, quid ac quotplex sit testamentum & quomodo ritè recte eq̄ fiat.

IV.

Est verò Testamentum (a) voluntatis nostræ (b) iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit.

(a) Testamentum ex eo est appellatum, quòd sit testationis; pr. Inst. b. Nullum enim testamentum procedit sine mentis testatione ejus, qui testari intendit l. 2. D. de his qui testam. fac. non poss. Sed Gell. 6. Noct. Attic. 12. hanc Etymologiam à Ictis traditam vehementer reprehendit, & Laur. Valla 6. Elegant. 63. libero ore, ut inquit Vasq. eam irridet. Si hęc vox, in ḡt Gell. composita est à testatione mentis; quid igitur calceamentum, quid stramentum, quid pavimentum & alia mille per hujusmodi formam producta? Syllabā ergo Tum adjecit esse arbitratur, nec videri vocem ex duabus nemp̄ mente ac testatione compositam, cum veteres dixerint testamen. Hanc sententiam post alios sequitur Ant. Math. in not. hic. Sed recte dixerō cum Alciat. 4. de V. S. & Nic. Reusn. 1. de testam. 7. n. 17. non attendisse hos viros, quid & Servius & Justi: intenderint. Non enim derivationem vel compositionem Gramm. tradere voluerunt: sed ipsam definitionem nominis sive notationē. Nam nihil certius est, quam quod testamentum dicatur recte hoc nomen ideò habere, quia sit mentis testatio; neq; aliam ejus interpretationem afferri posse, quae rei, quam significat, aperte conveniat: Quippe sine ea testatione nullum potest unquam testamentum existere, ita ut recte concludam: Non est testatio mentis, E. non est te-

D d

stamen-

stamentum; & vice versa; Testamentum est, E. est testatio mentis. Cum itaque illa nominis notio sive Etymologia omnino sit preferenda, que cum nominis, tum ipsi rei significate proprie conuenit: meritò etiam haec notio nominis erit amplectenda, & omni alii preferenda. Ac quod Imp. non compositionem seu derivationem Gramm. sed notionem nominis, que notatio est Logica, tradere voluerit: quivis inde videre potest, quod dicat; ex eo appellari, quasi dicat, ei ideo hoc nomen impositum, quia sit mentis testatio. Ac notum alias: JCtos non tam spectare verba, quam res ipsas, & in Originibus nominum descendens Stoicos imitari: Cujac. II. obs. 37. & Borch. ad pr. Instit. b. Potest igitur cum Petr. Gregor. in synt lib. 42. c. 2. dici, mentum antiquum esse verbum à meminisse deductum; unde vox commentum quasi commemorative. Deductum proinde testamentum videtur à voce testari & mentum. Sed non admittunt hanc compositionis rationem calceamentum paludamentum? Quasi verò consequens sit, nec talem rationem testamentum admittere: cum rei quam significat natura longè alia sit, nec abhorreat ab illa compositionis ratione. Imò & in illis mentis ratio attendi potest, ut vult Gedd. ad l. nomen 164. n. 6. Sed an Imp. sub illa notatione simul definitionem rei complecti voluit? Ita quidem vult VVesenb. ad pr. h. n. 2. & alijs, quibus tamen assentiri neutquam possumus per ea quae Vult. ad pr. h. t. n. 14. & Ant. Matth. in not. habent. Nam omnis definitio ut sit reciproca necessum. At haec non talis: quippe omnis actus testes requirens mentis est testatio. Et longe alia est ratio appellandi à ratione definiendi. Friyolum etiam est quod præcisè vocula sit urgetur quasi ea rei definitionem denotet; cum si hoc recipiatur manifesta sit in adjecto contradic̄tio per vocem appellari. Nec aliquid eos juvat quod ex Theoph. adducunt. Non enim dicit; ὁρον καὶ ἐτυμολογίαν, sed ὁρον ητοι ἐτυμολογίαν adeò ut manifestus hic committatur elenchus Compositionis. Ac quod in hac pulcherrima testamentaria materia definitio non sit omis̄a; quid opus ut Triboniani incuriam anxie & sollicitè excusemus? (b) Et hic qui Philoeretia laborant, & ad carpendum sunt proclives, se sat & abunde exercere possunt. Nam contractus & conventiones quoq; voluntatis nostræ justas esse sententias quidam dicunt: quippe nulla conventionis nisi sit voluntaria, ita ut quae ab initio sunt voluntatis, post fiant necessitas l. in commodato 17. § sicut 3. D. commod. l. sicut 5. C. de

O. & A.

O. & A. sed Resp. et si conventiones à nostra persona nostraq; voluntate
initium capere debeant l. quicunq; 56. D. eod. ac nemo invitus ad ven-
dendum emendumq; cogi debeat l. invitum 11. C. de contrah. emt: tamen
nulla conventio sit nuda & sola nostra cujusq; propria sententia, sed
oportet duorum pluriumve consensum in idem placitum concurrere l. i.
D. de pact. l. i. 3. D. de pollicit. l. Labto 19. D. de V. S. Contractuum
igitur & conventionum geniu non est sententia, sed potius duorum plu-
rriumve consensus mutuus. Sed, inquies, quidam & testamentum ap-
pellant contractum & appellari posse putant. Resp. hoc propriè non
sit sed καλαγεντικῶς respectu veteris Juris quo testamenta fiebant.
Verùm fortius premit quod Vult. pr. Inst. b. n. 16. è numero Logicarum
definitionum hanc exterminat, eò quòd sit latior definitio. Nam &
Codicilli & mortis causa donatio sicut quævis ultima voluntas est ju-
sta sententia nostræ voluntatis, de eo quod quis post mortem fieri velit.
Quidam igitur hic effugium querunt & distinguunt inter propriam te-
stamenti significationem sive strictam, & impropriam sive generalem,
dicuntq; Modestin. definire non in specie sed in genere testamentum. Ex
hoc falso presupposito deducunt aliud, & distribuunt testamentum, in
testamentum cum heredis institutione, & testamentum quod est sine
heredis institutione; sive duas faciunt testamenti species, quarum pri-
or est testamentum ita propriè & in specie dictum, altera verò Codicil-
lus. Bocer. class. 2. disp. 1. th. 11. ubi gl. Jas. & Menoch. autoritate
hoc roborat. Evidem horum sententia non immerito esset ample-
ctenda, si ullum extaret exemplum, quod veteres Jcti testamenti no-
mine & in genere & in specie predicto modo uti consuevissent. Sed
nullus ejusmodi locus occurrit. Sunt qui recurrent ad l. cum antiqui-
tas 28. C. b. t. ubi Justin. in pr. utitur voce testamentum, & mox in
vers. sancimus quasi illam vocem explicat, ita ut elici posse existiment
eò loci testamentum ab initio pro omni voluntate ultima accipi & mox
in species resolvi. Sed hac Imp. intentio non est, & licet tam genera-
liter acceperit, tamen valde impropriè locutus est sine veterum exem-
plo, & ita nondum hoc probaret Modestin. & alios Jctos eodem modo
loqui solitos fuisse. Nos igitur potius dicimus, quod justa sententia
in l. i. D. qui testam fac. non poss. significet sententiam quæ jure fa-
cta secundum ll. & ex prescripto ll. l. si queramus 4. D. d. t. & quæ so-
lennis in qua juris solennia sunt adhibita per l. i. in pr. D. de injusto

Dd 2 rupto.

rupto. Sed codicilli, mortis causa donatio, & aliae ultime voluntates nullum solennitatem ordinationis, excepto testamento, desiderant § fin. inf. de codic. Vigl. ad pr. h. t. & Com. 9. Comm. 1. At ulterius instet quis cum Vult. hoc pacto excludi testamentum militis, & sic definitio redderetur angustior; uti sentit Ant. Math. in not. hic Resp. Don. 6. Com. 4. Solennem hic nominari talem qualem jus desiderat in supremis voluntatibus. In militari igitur testamento & solennitas debet intervenire, que est heredis institutio l. i. inf. D. de vulg. & pup. substit. Hinc militis testamentum à Dd. non vocatur, non solenne, sed minus solenne. Nec necesse ut ex Accurs. definitioni clausula hæc, cum heredis institutione, addatur. Nam ea sub voce Iusta quæ forme locū obtinet, satis est inclusa. Ac hanc definitionem viriliter proponunt Bronch. 2. misc. 8. & Obrecht. 19. disp. th. 41. usq; ad 99. Si quis tamen omnino superciliosè illam respicit; hæc exactior forsitan & melior ei satisfacere poterit: Testamentum est voluntati nostræ sententia de eo, quem post mortem suam quis heredem sibi esse velit.

V.

Estq; testamentum paganum vel militare; (a) ac utrumq; scriptum vel nuncupativum. (b)

(a) § sed ut nihil 1. Inst. b. & pr. Inst. de milit. test. Paganum est, quod non fit jure ac solennitate militum, sed omnium civium more publicoq; instituto: Militare contrà, quod ritu ac jure militari eoq; speciali peragitur. Ac non proba hæc est definitio: Testamentum paganum est quod fit à paganis. Nam & miles jure communi recte testari potest, si velit, cum quilibet juri & privilegio pro se introduculo renunciare valeat l. pen. C. de paet. Vult ad pr. Inst. b. n. 36. Passim vero in ll. Pagani, dicuntur omnes illi qui militie sacramento non sunt obstricti, atq; militibus opponuntur l. i. § 1. D. de serv. fug. l. milites 12. in f. D. de custod. reor; licet alias in l. Christianis 6. & t. t. C. de pagan. hoc nomen tribuatur infidelibus, qui Christi vexilla non sequuntur VVesen. in par. C. d. t. (b) § sed predict. 2. & § ult. Inst. b. Dicimus utrumq; contra Giorn. in Inst. Analy. Petr. Greg. in Syntag. lib. 42. c. 3. n. 6. & alios qui hanc testamenti in scriptum & nuncupativum distributionem ad

nem ad solum testamentum paganum trahunt, ea ratione, quod quo-
quomodo milites testari possunt & quod in Inst. d. § 2. & seqq. scriptum
testamentum ita definitur, quod plures requirit solennitates, quam quae
in militare testamentum cadunt. Sed justè hoc nomine P. Gregor.
reprehendit Joh. Dauth de testam. n. 116; & si prætensa argumenta
quid possent, hoc etiam probarent, quod nec testamentum militis nuncu-
pativum quoddam esse possit, quia illud non fit quoquomodo regulari-
ter nec absq. aliqua solennitate. Illud magis controversum hic; An
plures quam duæ hæ species sint testamentorum? & utrum re-
ctè ut species inter se opponantur? Sane plurimi sunt qui ex scri-
pto & nuncupativo unum testamentum quoddam constituant, quando
nempe testator solennia tam scripti quam nuncupativi omnia vel ex par-
te maiore adhibuit, uti disputat latè Vasq. de success. creat. lib. 2. § 11.
& Job. Dauth. de Test. n. 124, qui mixtum quoddam genus constitu-
unt; ac probare hoc videtur l. hac consultissima, & C. qui test. fac. poss.
Hinc quemadmodum natura non permittit, ut una animalium species
in aliam convertatur vel transeat: sic nec ars, cuiusmodi juris prudentia
est l. 2. D. de J. & J. & naturæ imitatrix l. adoptio 15. D. de adopt. l.
si quis posthumos 9. D. de lib. & post. patitur unam specie rei vel Juris in
aliam eamq; diversam vel oppositam vertere. Non E. erunt oppositæ
species, aut tertia species, que mixtum reddit testamentum, erit ad-
denda. Verum si attendatur, hanc testamenti ab externa forma fa-
ctam distributionem non esse à forma essentiali sed accidentali; non
erit difficile hoc permittere, quod utræq; illæ testandi formæ pos-
sint majoris cautionis & securitatis gratia vel etiam ex accidenti
uni eidemq; testamento absq; vitio adhiberi, ut ex alterutra eaq;
perfectiore valeat & defendatur, secundum magis receptam opinio-
nem, de qua Wesenb. cons. 29. n. 17. & Menoch. 4. præsumt. p. 1. præf.
2. n. 14. Aut enim utræq; testandi forma est perfectè uno eo-
demq; continuo actu observata, aut altera tantum; vel neutra
perfecta. Si utræq; perfectè observata est, & constat, utræ testa-
torus decidere testator voluerit: ejus hac in parte sententia sequenda, &
juxta id quod testator eligit defendendum est. Neq; enim una te-
standi forma alteram consumit, sed pariter coëunt, & una per alteram
juratur, cum sint non ex opposito, sed diversis & disparatis comparatae
Vasq. d. §. 11. n. 11. lib. 2. Si vero voluntas testatoris dubia sit & obscura,

utram formam elegerit, heredū erit secundum quam formam illud defendere malit. Secundo casu quando alterutra tantum perfecta est, illa meritè est sequenda: nisi manifestè appareat utram testandi formam elegerit testator, ita ut ex ea sola valere testamentum voluerit. Nam si tunc ex ea non consistat, irritum potius censi, quām ex altera perfectè observata defendi debet, ob defectum voluntatis. Ultimo casu quando neutra forma perfecta est, planè inutiliter utraq, modo testatum esse, nec utramq, imperfectam conjungi, ut ita ex duabus imperfectis una perfecta efficiatur, expediti juris est. His breviter deductis, facile apparet nullum tertium genus, nullamq, speciem testamenti mixtam eamq, tertiam esse, sed à potiori fieri denominationem & distinctionem. Nec aliquid facit objecta l. 8. C. qui test. fac. poss. ubi de cæci testamento eoq, omnino nuncupativo hoc disponitur, ut majoris tantum fidei & securitatis gratia simul scriptura adhibeatur. Ac ut abundans talis cautela nocere non debet l. testamentum 17. C. h. s. l. non solent 94. D. d. R. J: Ita etiam novam speciem non constituet, maxime cum in illo cæci testamento scriptura per accidens accedat. Dis. cum Vasq. & Dauth. Bocer. class. 2. disp. 2. th. 27.

VI.

Scripti testamenti pagani solemnitas seu forma extrinseca consistit in uno contextu (a) & testium adhibitione. In hâc verò attendimus, numerum; ut sint septem, (b) ut sint rogati (c) ac ut simul testes existant præsentes, (d)

(a) ut nullus actus à testamento alienus interveniat l. heredes 21. Sult. ff. qui test. fac. Et ut testes durent donec suprema contestatio promulgetur l. qui testamento 20. § veteres 8. D. d. t. Excipitur necessitas valetudinis & naturæ l. cum antiquitas 28. C. de testam. (b) §. sed cum paulatim 3, ibi septem testibus adhibitis Inst. b. t. l. hac consultissima 21. ibi testibus 7. numero C. de testam l. si testamentum 23. D. qui testam. fac. poss. sed cum in ore duorum aut trium, omnis consistat veritas Deut. 17. v. 6. & Matth. 18. v. 16. c. licet 23. X. de testib. qui sit, ut tantus numerus testium hic sit adhibendus?

dus? Resp. l. ult. v. lex etenim C. de fideicomm.; ut per ampliores homines perfectissima veritas reveletur. Sed cur in septenario numero Jus acquievit, ac in eo hoc testimonii genus circumscriptis? Resp. Dauth. de testam. n. 24. & ex eo Ant. Math. in not. Inst. h. veteres peculiarem quendam vim atq; energiam huic numero attribuisse. Hinc ille à Dan. 2. Eth. Christ. 10. dicitur sacer & perfectus, ita ut & à JCtis credatur fuisse conveniens atq; aptus ad demonstrandum ultimæ voluntatis hominum justum & planè sacrum negotium. Dis. Forcat. dial. 14. n. 8. & aliter Covar. ad c. cum esses X. de testam. n. 6; aliter itidem Vult. ad § possunt autem n. 27. Inst. h. t. (c) l. hac consultissima 21. in pr. ibi; eamq; rogatis testibus l. ult. ibi, quos ad testimonium convocare necesse est C. de testam. l. heredes 21. § in testamento D. qui test. fac. Rogatos tamen ita accipimus, non tantum si ab initio sint rogati ad ordinationem testamenti, sed etiā, si ad aliam causam ab initio vocati & collecti aut fortuitò intervenientes, prius certiorientur se ad testamentum adhiberi d. l. heredes 21. §. in testam. 2. quod sic accipiendum D. d. t. Sic à Maxim. 1. Anno. 1512. sancitum dass die Zeugen nicht allein gebeten / sondern in sonderheit zu aufrichtung dess Testaments berussen vnd genommen / oder auß wenigst/wo sie vnberussen zugegen weren / darzu ermahnet vnd besprochen werden. Reichs Abschied fol. 106. (d) § sed cum paulatim 3. Inst. h. An igitur si testes non sunt in eodem loco, sed paries inter testes ac testatorem intermedius, aut velum interpositum, valebit testamentum? Negamus, nisi testes audiunt & videant testatorem, pere a qua Gothofr. ad l. si non 9. C. de testam. adnotavit. Sed haec regulariter ita se habent. Plures autem casus à solenni testium numero, eorumq; rogatione, ceterisq; scrupulosis solennitatibus propter aequitatem necessitatim excipiuntur. I. Testamentum apud acta vel principem factum aut insinuatum excipitur l. omnium 19. ubi interpp. C. de testam. Ut enim Principi majestas: ita & judicij autoritas omnem solennitatem supplet l. in donationibus 31. C. de donat. Wurmb. Pract. Obs. tit. 39. de testam. obs. 2. Latè D. Benckendorff. patruus meus honorandus plurimum, in repetic. l. i. limit. i, memb: 4. p. 4. n. 152. cum seqq. D. de R. J. II. Favor personarum excipit testamentum parentum inter liberos suos legitimos testantium vel divisionem facientium.

Lfin.

l. fin. C. fam. hercisc. l. bac consultissima 21. § ex Imperfecto i. C. de testam. Auth. quod sine Auth. hoc inter C. eod. Nov. 107. Ac sine ullis testibus hoc testamentum subsistit, per ea, que pulchre deducunt VVesen. cons. 35. n. 5. Gail. 2. obs. 112. n. 1. Donell. 6. Com. 9. & ex iis Fachin. 4. contr. 1. & Bronch. 2. misc. 10. licet Cajac. add. Nov. 107. & consult. 1. reclamet. III. Excipitur testamentum ad pias causas, cum omnes c. retatum 11. X. de testam. Clar. § testamentum q. 6. & 7. Tiraq. de privil. pie caus. priv. 1. 2. 3. & 4. IV. Testamentum rusticorum ruris testantis, cui sufficit. V. Adhibere testes. l. fin. C. de testam. Imò in provinc. Saxon. firma esse rusticorum testamenta coram Presbytero & duobus testibus facta asseverat Coler. decis. 35. n. 4. Sed an idem extendendum ad testamentum tempore pestis conditum? Affirmant comm. Dd. ut Myns. 1. Obs. 96. Gail. 2. Obs. 118. Duar. ad t. qui test. fac. poss. c. de effect. solenn. fol. 331. Vult. 1. J. R. 73. n. 26. Obrecht. disp. 19. th. 192. & Boc. claus. 2. disp. 2. th. 61. Sed disertè iis contradicit l. casus 8. C. de testam. ubi remittitur quidem congregatio testium, at neutquam numerus. Atq; hoc accommodo gravem Giph. sententiam ad l. donatio 25. C. de don. n. 54. quod exceptiones à regula non conjecturis aut etiam rationibus infirmis sed ll. tantum confirmari debeant. Sed Dis. nullam adferunt l. sed potius contra d. l. 8. disputant, ac varia quidem vibrant tela, ad que tamen propulsanda clypeos mutuabimur à Donell. ad d. l. 8. Fachin. 5. Contr. 92. & Bronch. 2. misc. 12. Interim non ignoramus Justinianae sententie derogasse Const. Elect. Sax. 4 p. 3 ita ut hodierno ex usu testamentum peste decumbentis vel peste infectam domum inhabitantis coram tribus vel 2. testibus fide dignis factum subsistat, quantum solennitatem testimoniū attinet. Sed ex ll. nostris hoc posse obtineri, id est, quod negamus. Hinc V. potest excipi. statutum & consuetudo loci que ibi jus commune facit arg. l. omnes populi 9. D. de J. & J. Gail. 2. Obs. 123. & Myns. 5. Obs. 20. Verum an tale statutum ad bona extra illud territorium sita porrigitur? Affirmamus ex comm. sententia per l. si fundus 6. D. de Eriction. & l semper 34. D. de R. J. Myns. d. obs. 20. n. 4. Nec repugnat, quod statutum extra territoriorum non extenditur l. fin. D. de IDict. Myns. 5. Obs. 19. & Moll. 1. semestr. 29. Nam idem Moll. ad p. 3 const. 4. Elect. Sax. n. 12. subf. bene hoc interpretatur dicens, statuta permittentia, id quod secundum Juris communis dispositi-

one

onem in genere quidem permisum est, sed ratione solennitatis, de qua
in statutis disponitur, prohibitum, extra territorium statuentium ex-
tendi Dis. Fachin. 5. Contr. 90. & seq.

VII.

Hinc requiritur ut singuli testes, si sciant li-
teras, ipsi subscribant; sin ignorent, alii ipsorum
nomine: (a) & ut signa, si habeant, apponant
propria, (b) sin minus, ut aliena. (c)

(a) l. pen. D. qui test. fac. pos. l. ult. C. de testam. Ac si quis ex
testibus nomen suum non ascriperit, quamvis signaverit, pro eo tamen
est, atq; si adhuc non fuisset; & si se ascriperit nec signaverit, idem
erit l. ac testium 22. § si quis 4. D. qui test. fac. non pos. Leo tamen Imp.
Nov. 42. neq; signacula neq; subscriptiones testium desiderat. (b) Sed
anxiè hic nostri querunt; Num ad consignationem testamen-
ti annulus præcisè requiratur, an verò aliud impressum signum
admitti possit? Prius nobis arridet ex l. ad testium 22. § signum 5.
D. qui test. fac. ubi Ulp. querit, utrum annulum tantum debeamus
adhibere, an verò aliud signum impressum? & Resp. magis esse, ut tan-
tum quis annulo possit signare Ac licet Hottom. ad § 2. enunc. 5. Inst. h.
& i. obs. 20. cum Bar. & Wesenb. Inst. h. ac Donell. 5. Com. 8. le-
gant negativè: tamen merito ea à Cujac. 14. obs. 11. & à Rob. i. recept.
lect. 21. est reprobata, tūm propter autoritatem Florentinae lectionis, tūm
quod sententia Ulp. necessaria videatur contextui. 2. in § possunt 2.
Inst. h. tantum annuli mentio fit E. verius est de juris solennitate annu-
lum præcisè requiri, præsertim cum nulla sit l. quæ contrarium doceat.
Sed hoc argumento oppugnamur: Ubi nulla est ratio, ibi etiam nul-
lum est Jus. At qui nulla est ratio, cur non possit etiam signari alio signo,
quam annulo. E. annulus præcisè non requiritur. Resp. dupliciter i.
Multa dico esse in hac materia, quorum ratio nobis non appareat l. non
omnium 20. D. de ll. Licet igitur nos rationem ignoramus, solennitatem
tamen non omissimus, necesse est. 2. Hoc prorsus non caret ratione,
quod Icti præcisè annulum requirunt. Nam ideo videtur esse consti-
tutum, ut facilior esset signi recognitio: annulos enim digitis gestare
solemus, & ideo amici notiores sunt, teste Duar. l. 2. Ob. Si licet alieno

Ee annulo

annulo signare, multo magis licebit signum suum non in annulo, sed
qualibet alia materia impressum apponere. Sed prius verum E. Resp.
plane hec sunt aliena & diversa, & hic vulgaris Logicorū R. obtinet: A
separatus nihil infertur. Nam alieno annulo signare possumus propter
expressos juris textus: Sed non alio signo, quam annulo, eò quod ea de
re textum habemus nullum. Imo ideo potissimum videtur permis
sum, ut alieno quoq[ue] liceat annulo signare. Diff. præter supra dictos
Branch. 2. misc. 16. ac aliter Conn. 9. Com. 2 & Vult. ad d. §. possunt
§. Inst. h. Nec tamen & hic reticemus aliter usu & in foro esse receptum,
dum sufficit Dass ein Testament mit gewöhnlichen Siegeln vnd
Signeten bezeichnet werden. Dauth. ad l. 22. n. 12. D. qui testam.
fac. poss. (e) d. l. 22. § 2. D. d. t. §. possunt. §. Inst. h. Sed dicat aliquis:
Qui alieno annulo sciens signat, ex l. Corn. falsi tenetur per l. 27. inf.
v. vel illicitis insignibus usus est & l. 30. v. qui signum D. ad l. Corn. de
fals. Resp. hoc verum esse, si in dolo malo id faciat, secus, si sciente &
consentiente signi domino utatur l. 2. & l. quid sit 23. D. eod. l. unica
C. demut. nom. Sed num testis alieno signo utens subscribere de
bet, quo d in defectum proprii signi adhibuerit alienum? Id af
ferit quidem Vigl. & alij add. § possunt §. Inst. h. Sed verius, testamen
tum ob illam attestationem omissam non corrue. Nullibi enim assi
gnationis illius, cur testis alienum usurpaverit annulum, mentio sit.

VIII.

Tandem inspicienda qualitas testium, ut ii
ad testimonium deponendum sint habiles. Ac
regulariter omnes adhiberi possunt testes, cum
quibus testamenti factio est, (a) Ex his vero alii
prohibentur naturâ, alii lege. Naturâ arcentur
impubes (b) furiosus (c) mutus, surdus (d)
cæcus. (e)

(a) §. testes autem 6. Inst. h. t. Sed cum duplex sit testamenti fa
ctio, una activa, qua testamentum condere quis potest; altera passiva,
qua ex alterius testamento legatum hereditatemve quis capere
potest: § in extraneis 4. Institut. de her. qual. & diff. maxi
mè dubium hic est quænam intelligatur testamenti factio?

Nos

Nos utramq; his intellectam volumus secundum gl. ad d. § ac ibidem
Myns. & Vult. n. 8. Diss. Ant. Math. sequutus Joh. Fabr. & Vigl.
contendens, aliud esse, habere testamenti factionem, aliud verò, esse
alicui cum aliquo testamenti factionem. Quia verò Imp. tantum eo-
rum meminit cum quibus nobis testamenti factio est: inde colligit, non de
iis hoc intelligendum esse, qui habent testamenti factionem passivam.
Sed hæc subtilitas nullam necessitatem habet, cum impubes & prodi-
gus propter hanc ipsam causam prohibeantur esse testes, quia licet pas-
sivam habeant testamenti factionem, nullam tamen activam ob defi-
ctum judicij & voluntatis justæ. Sane hoc argumento ab activa te-
stamenti factione sumto denegatur testimonium testamentarium prodi-
go in l. is cui lege 18. D. qui test. fac. Diss. aliter. Ferret ad d. § 6.
& Güorn. in Inst. Anal. qui contra tantum activam intelligunt. (b)
ob etatis imperfectionem d. § 6. Inst. b.l. hæc consultissima 21. v. civibus
Romanis puberibus omnibus C. de testam. (c) ob animi morbum d. § 6.
l. 2. § furiosus D. de Jur. Codicill. l. qui testam. 20. §. 4. D. qui testam.
fac. Ac hoc de iis accipiendum, qui actu furiosi vel dementes. Nam si
dilucidius gaudieant sanitatis intervallis, medio isto tempore testes adhi-
biti inter prohibitorum numerum non recensentur, sed rectè adhibiti
dicuntur, cum & testamentum eo tempore sibi facere possint § præterea
1. Inst. Quib. non est permis. fac. test. Ac quam variae sint caussæ, va-
riaq; furorum genera tradit Gædd. de contrah. stip. c. 7. concl. 9. (d) Il-
le enim testimonium dicere non potest de eo quod actum est: hic verò
idem non intelligere d. §. 6. Inst. b. juncta l. discretus 10. C. qui test. fac.
poss. Diss. Reub. 1. de testib. n. 54. existimans 1. cessante hodiè pro-
hibitionis ratione (secundum eum hæc est, quod testator solennibus con-
ceptisq; verbis testes olim rogare consuevit; Uti illis tabulis cereave
scriptum est; ita lego, ita testor: vos testimonium perhibe tote.
Ulp. in fragm. r. 20; quia solennia verba in l. quoniam 15. C. de testam.
consentur esse sublata) cessare etiam ipsam prohibitionem c. cum cessa-
re X. de Appell. 2. Sufficit hodie, modo testes sciant, se rei isti adhiberi.
At ubi non voce sed præsentia opus est, mutus vel surdus rectè interve-
nit l. ubi non voce 124. D. de R. J. Sed religio mihi est à textu Ju-
ris aperto recedere, præsertim cum jam dudum tempore Justin. à foro
solennius illa contestatio sive rogatio discessisset, neq; amplius in usu esset
testamentum, quod siebat per as & libram; neq; tamen Justin. hanc

muti prohibitionem sustulit. Hinc alia etiam prohibitionis causa fuisse
videtur, cum præsertim quod surdi vel muti, id est, qui discretè aut
surdi aut muti essent, non min^o, quām qui concretè, id est, qui utroq^z ma-
lo laborabant, olim testamenti fictionem activam non habebant; nisi
ex speciali gratia Imp. impetrassent l. si mutus 7. D. qui test. fac. Ac
licet & hoc ius non nihil integraverit; tamen penitus non sustulit; &
iniquum existimatatur seu non satis solenne, ut in testis testamento
alieno adhiberetur, qui ipse sibi testamentum non poterat condere.
(e) Quod cæcus testis esse possit, pleriq^s videntur affirmare, quia
disertis verbis nullibi excipi reperitur; & quia in omni negotio, quod
auditus beneficio cæcus percipere potest, quando vocem agentium notam
babet, testem idoneum esse receptum sit Reub. 1. de testib. n. 57. Ve-
rū min negativam partem frequentius itum est. per l. si non speci-
ali 9. C. de testam. & l. heredes palam 21. D. qui testam. fac.. ubi re-
quiritur, ut testes non solum audiant sed & videant testatorem, ne forte
falsa & ficticia vox subiiciatur; cui etiam Br. ad d. l. n. 2. & Clar. in
§. testamentum q. 59. adstipulantur. Cessat igitur argumentum à de-
fau exceptionis ad regulam: quia satis hic ll. exceptio probatur nec sine
l. loquitur qui mente & ratione legis utitur, v. supr. th. 6. lit. d.

IX.

Lege prohibentur & quidem in totum ser-
vus & peregrinus, (a) prodigus (b) mulier
(c) ac judicio publico damnatus atq^z intestabilis
(d) At à quorundam testamentis arcentur testa-
toris pater & filiusf. (e) heres institutus & ejus
pater (f) quiq^z sub ejusdem potestate cum Te-
statore aut herede continentur. (g)

(a) Hoc verò omni carer dubio: cum servus sit instar mortui l. quod
attinet 32. l. servitutem 209. D. de R. J. Accur posse heres institui ex
persona domini, nec tamen testis fieri in alieno testamento ex persona
domini, evidens ratio est: quia ut in testimonio ferendo non aliena fides:
sic nec qualitas testis aliena sed propria testificantu desideratur per l. 1.

& 3.

& 3. D. de testib. Sed inquies, potest & servus alias testimonium prohibere l. servi 7. D. de testib. Resp. si aliter veritas inveniri non potest; sed tamen neq; hoc passim & in omnibus causis & adversus omnes est receptum Don. ad l. servos 8. C. d. t. At quid si servus in testem adhibitus tempore conditi testamenti omni pro libero? Stricto jure hoc testamentum nullum, sed subvenit ei Impp. liberalitas l. i. C. de testam. Et hoc i; n ex identitate rationis etiam ad similia testium virtutia tempore factis, lamento occulte extendi potest; licet non paucis diss. eò quod privilegia & indulgentiae sint stricti Juris, nec debeant ad alios casus extendi l. quod rorò 14. cum 2. seqq. D. de ll. (b) l. i. cuius 18. D. qui test. fac. (c) Ratio prohibitionis pau-
lo heic abstrusior. Vulgo Dd. fragilitatem sexus pretendunt & quod lubricum sit mulieris consilium Ant. Math. in not. hic. Sed displicet hoc Vigl. Myns. & Vult. eò quod ob huj; rationis generalitatem ne qui-
dem ad judiciorum testimonium foret admittenda, contra, quam in l.
qui testamento 20. § mulier 6. D. qui test. fac. & l. ex eo 18. D. de testib.
responsum. Nos in Vult. ad § possunt n. 19. acquiescemus rationi, dicendo q
testium origo sit à veterum more per as & libram; & quod mulier sicut
comitiorum particeps non erat; ita nec testis in testamento esse poterat.
Jus tamen Canon. testem mulierē in testamento admittit c. cum omnes
& relatum X. de testam. Deci. ad l. 2. n. 31. D. de R. J. At quid de herma-
phrodito? Qualitas incalescentis vel prevalentis sexus aspicienda l.
queritur 10. D. de stat. hom. l. repetundarum 15. § r. D. de testib. (d) l.
quaesitum 13. v. veruntamen juncta l. 2. D. de testib. Nov. 9. c. 1. l. i.
cui 18. § 1. & l. cum lege 26. D. qui test. fac. Don. 6. Com. 7. (e) Pater
igitur filio & vice versa filius patre testanti, in cuj; potestate est,
in testamento fieri nequit testis § in testibus 9. Inst. b. Sed dices:
in publicis negotiis patria potestas non attenditur l. filius f. 9. D. de his
qui sunt sui vel al. At testamenti factio est publici Juris l. 3. D. qui test.
fac. Resp. ad propos. Est quidem ita, si alieno vel extraneo testamento
adhibeantur. In hoc enim pater nec non filius aut nepos ejus, item
duo fratres nepotes vel testes esse simil non prohibentur § pa-
ter 8. Inst. b. Sed si hoc testandi negotium inter ipsos celebretur do-
mesticos, penitus testimonium hoc inhibetur; tum quod pater & filius
proprietatem patriam pro eadem persona habentur, & vox patris
vox filij dicitur § si quis 4. in f. Inst. de Inutil. stip; tum etiam quod

Ee ; hoc

hoc restandi justam est si publici juris sit, executione tamen est
privatum, & rem familiarem concernit (f) § sed neg, 10. Inst. b.
Nemo enim in re propria testimonium idoneè deponit l. nullus 10. D. de
testib. Nec idem est in legatario § Legatarii 11. Inst. b. Non enim
Legatarij & fideicommissarij succedunt in universum jus defundi, ut
heres, qui ideo una quasi persona cum herede est l. heredem 59. D. de R.
J. Sed dicat aliquis, eos nihilominus aliquid commodi si non directò,
saltem per consequentiam seu per indirectum ex hoc testimonio suo sen-
tire posse; & sic in propria causa testimonium dicere arg. l.l. § in pro-
pria D. quand. appell. sit. Resp. Non directè vel oblique Legatarij te-
stantur de hoc lucro sibi in testamento dato, quod sapissime ante testa-
menti publicationem ignorant; sed de testamento, id est, de heredi institu-
tione, cui tanquam appendix legata & fideicomissa arbitrio testa-
toris accessere. Sed huic Resp. cum vix in nuncupativo testamento locus
detur; (ferè enim in scriptis testis ignorat, quid sibi sit relictum, secus in
nuncupativo) dico: quod officij & remunerandi gratia ac in honorem
testium legata relinquuntur, ut eò facilius inveniantur, non ut negoti-
um fiat inter legatarios testes § heres 5. Inst. de Oblig. quæ ex q. cont.
Alias huic rationi adiiciunt Don. 6. Com. 7. & tr. de testib. c. 2. n. 3.
& Ant. Math. in Inst. b. & Bronch. 2. aß. 97. (g) Frater E. emancipa-
tus rectè adhibetur testis; cessat enim prohibitionis ratio. Dis. Duar.
1. disp. anniv. 28. At quid de filio Emancipato? sanè eum in patris
testamento, & vice versa, Item generum, sacerorum, maritum in testa-
mento uxoris testem fieri jure non posse major interpretum numerus asse-
rit eò quod Justin. generaliter in § in testibus 9. Inst. b. domesticum te-
stimonium in hac re improbat & quod non satis idonei testes dicuntur
esse in l. parentes 6. & l. omnibus 10. C. de testib. Sed contra hanc com-
munem disputat Vigl. add. § Inst. n. 4. 7. 8. & 9. & multi argumen-
ti eam infringit. Nos ea attingere hic nec possumus nec volun:us. Hoc
tamen contra plurimos dis. nos obtinere posse putamus: Hodie nec fi-
lium emancipatum patri, nec patrem filio huic, posse esse testē.
Rationem dabimus ex Nov. 115. c. 3. & 4, at non ex § in testib. 9. Inst.
bic. Dis. Don. 6. Com. 7. & Forst. 12. disp. th. 8. Conferatur. Bronch.
3. aß. 23. cum quo quoad fratrem maritum & ministros sentim.
Sed de testibus tantum, uti & testamento scripto.

X. Te-

Testamenti nuncupativi eadem ferē requi-
sita sunt & solennitas, nisi quod viva voce testa-
toris absq̄ scripto sit ordinatum, ita ut ex nun-
cupatione existat & valeat. (a)

(a) § ult. Inst. h. P. Gregor. lib. 42. c. 5. n. 7. inf. Quemadmodum enim
scriptum a fine & intentione testatoris, utrum ex scripto valere velit nec
ne, a nuncupato discernitur: ita vicissim nuncupativum ab illo. Sic hodie
si testator coram testibus & Notario heredem nuncupat & Notarium
rogat, ut hanc ultimam voluntatem in scripturam redigat: illud testa-
mentum dicetur nuncupativum. Tunc enim scriptura non tam ob rei
formam & substantiam quam memoriam & probationem facta intelli-
gitur. Reusn. 3. de test. c. ult. n. 12. Sed hic queritur: Utrum ad al-
terius interrogationem testamentum factum valeat? Negat
post alios Bronch. 2. misc. 9. propter textū l. jubemus 29. C. de testam.
& l. hac consultissima 21. § per nuncupationem 3. C. eod. Hinc Forma
date esse rei nec sine rei vitio omitti potest l. Julianus 9. § sed si quis 3. D.
ad Exhib. Sed in nuncupatio heredis nomen lingua testatoris propriā
coram testibus debet nuncupari. Contrā Com. Dd. sententiā receptū
est, valere hoc testamentum, quod annuendo vel tantum re-
spondendo per affirmativam particulam factum est ad alterius
interrogationem Clar. 5. recept. sent. § testam. q. 27. n. 3. 4. & seqq.
Wes. cons. 29. n. 13. eō quod nō minus ille nuncupet quid velit, qui ad
interrogata respondet, quam qui ipse omnia solus loquitur: ut ita texti-
bus juris hoc ipso satisfiat, qui arguit pronunciationem heredis proprio
ore a testatore debere fieri. Nos ab hac opinione hād abhorremus si
omnis cestet fraudis suspicio, quo ad ipsum qui interrogat: & præterea
interrogatus sit satis potens omnia animi sui sensa proferre. Nam si per
infirmitatem testator nequeat palam nuncupare heredem, sed interro-
ganti annuat: annon interrogans in hoc erit suspectus? Imo nō præsumi-
tur a testatore quid factum esse animo testandi; sed potius morbi mo-
lestia & interrogantis tedium vel per impotentiam respondisse aut annu-
isse: uti declarat pulicè Covarr. ad c. cum ibi X. de testam. Hac etiam
dereplura Menoch. 2. arbb. Jud. qq. cas. 97. n. 4. qui putat relinquen-
dum

dum esse arbitrio iudicis utrum & quando tale testamentum nuncupativum fidem mereri debeat. Ac hoc bene. Non enim haec circumstantia suspicionem generantes certis constringi possunt regulis.

XI.

Militare testamentum est (a) quod a milite in expeditione occupato (b) quoquomodo conditur. (c)

(a) Singulari Jure hoc est militibus concessum propter nimiam imperitiam pr. Inst. h. vel simplicitatem l. 3. C. de mili. test. Ac haec quidem causa impulsiva est, at non sola, neq; etiam ipsa causa finalis; alioquin rerum forensium periti milites non gauderent hoc privilegio, quippe ejus causa cessante; cum tamen longè aliud responsum sit in l. unica D. de bon. possess. ex testam. mili. & l. ult. D. de milit. test. Hinc viri ll. docti & in expeditionibus occupati (ut olim Trebatius sub J. Caesare & Jul. Frontin. sub Trajano militantes) omnino Jure militari testantur. Periculum igitur & occupatio circa impetum in hostes faciendum causa est una & præcipua. Huic adjungenda publica utilitas, ut alij hoc privilegio freti ad militiam invitarentur Reusn. 5. de testam. 6. n. 11. (b) v. illis autem. pr. Inst. hic. Et hoc accipimus de militib^o limitaneis & præsidiariis So auff den frontier Besatzungen oder sondern Vestungen liegen ita ut & hi jure militari testentur. Nam semper hi in armis versantur, semper propugnaculum contra quosvis defendere tenentur, nec a statione sua absq; præfecti consensu impune discedere possunt, passim in t. D. de remilit. Sed regeras, sunt extra periculum hi E. Resp. Majus semper periculum ab occulto & ignoto, quam ab aperto imminet hoste Cuj. conf. 49. V Vesenb. conf. 17. Obrecht. in elegantiss. disf. p. 2. ult th. 822. & seqq. Reusn. l. 5. de test. 4. n. 16. Gothofr. ad l. pen. C. b. Disf. Don. 6. Com. ult. & Gail. 2. obs. 118. Nostri igitur temporis milites omnino veterum militum privilegiis fruuntur ut dedit Bocer. 1. de jur. belli c. 28. Vaud. 1. Quast. 54. Sed non hoc ad togatae militiae milites, ut Advocatos & Professores, est extendendum. Turpe enim est causas orantis ius in quo versatur ignorare l. 2. § 43. D. de O. J. Nam quamvis & hi sua castra & suas contentiones habeant & stipendia ex publico accipi-
ant ar-

ant, armis tamen Rempub. non defendunt schneidvv. in princ. h. t. n.
12. & VVesemb. n. 6. (c) Quam multa militi sint remissa quoad
testamenti caussam effic. form. & effectum, nimis longum esset hic re-
censere. Hoc saltem: Milites coram testibus tantum duobus sine
scripto testamentum possunt condere. Nam alias si miles sine
ullis testibus posset testari, in ipsis vergeret detrimentum cuius interest:
fidem testamento proprio astrui, non fraudem assui § planè in f. Inst.
h. Bronch. 2. misc. 22.

XII.

Quid & quotuplex sit testamentum, haec te-
nus. Fieri verò illud non potest (a) à filiofamilii-
as (b) ab Impubere (c) à furioso (d) prodigo
(e) surdo muto (f) & capto ab hostibus. (g)

(a) Improbatur methodus à non paucis. Sed an ea excusari possit,
pro renata & viribus contrà nitemur. Ac verum quidem est, frustra nos
quærere, an omnia ritè rectèq; quis fecerit, nisi prius constiterit, quòd jus
ac potestatem ita faciendi habuerit: sed aliud est quærere de ordine &
ratione docendi, aliud de ordine cognoscendi agendiq; in fero. Jam
Ictus in l. 4. D. qui test. fac. differit de ordine agendi seu de artu jam
percepte usu, quo gaudent ipsi. Ita verò magni nominis Ictus: A for-
ma ad efficientem male proceditur. Sed Imp. hoc facit E. Nego hic as-
sunt. Nam inferius demùm Imp. de heredis institutione quae est testa-
menti forma agit. v. Vult. ad pr. Inst. quib. non est permis. & pr. seq. t.
Et sanè nostrum non est filium Imp. dissecare. (b) Adeo ut quam-
vis pater ei permittat, nihil magistramen jure testari possit l.
qui 6. D. qui test. fac. l. senium 3. C. eod. At ita contra colligitur
l. Filiusf. patre consentiente habet jus contrahendi l. Item 7. §. II.
D. da SC. Maced. Atqui à contractibus ad ultimas voluntates valet
argumentum in fin. Inst. de L. Fus. Can. toll. Resp. Everb. in Top. lo. à
contractibus ad ult. voluntates 36. n. 2. Hinc 2. filiusf. mortis caussa
potest patri voluntate donare l. filiusf. 7. D. de donat. E. & testamen-
tum condere Resp. Donatio est privati juris; at testamenti factio pu-
blici, ita ut videndum sit, an lege qui arceatur à testamenti factione

Ff Bronch.

Bronch. 2. misc. 17. Sed an de Adventiciis, quorum ususfructus ad patrem non pertinet poterit, testari? Negamus per l. pen. C. qui testam. fac. ubi antiqua l. jubetur conservari per omnia: arg. l. Imperator 50. D. ad Trebell. Donell. 6. Com. 5. & 28. in f. Cujac. Nov. 117. c. i. Duar. de condition. Inst. c. 4. Vult. & Ant. Math. in Inst. quib. non est permis. fac. test. Bronch. 3. aß. 21. Dis. Vaud. 1. Var. quæst. 1. cuius argumentis satisfecit post alios D. Arumæ. disp. 7. Inst. th. 6. Sed an ad testandi actum filiusf. à patre poterit emancipari? Negamus & hoc authore Dauth. ad t. D. qui test. fac. n. 150. cum filiusf. simul eodem tempore non possit esse in duplicitatu, nempe paterf. quo ad actum testandi, & filiusf. quoad reliqua l. quæsitum 34. D. de adopt. l. unic. C. de Lat. libert. toll. Dis. post. Duar. Heig. ad d. pr. Institut. b. Excipitur tamen filiusf. miles qui de castrensi & quasi castrensi recte testatur l. pen. & ult. C. qui test. fac. §. fin. Inst. de milit. test. (c) Et hic ne quidem autoritate tutoris testamentum condere potest arg. l. i. §. i. D. de tut. & rat. distr. l. illa 32. D. de hered. instit. Sed quid si pupillus jurejurando suum testamentum confirmet? Affirmant nonnulli valere è quod in juramento minor pro majore habetur Auth. sacramenta C. si ad vers. vendit; idq; propter autoritatem religionis, & ne conscientia defuncti gravetur, quam heres potius relevare ab onere debet. Sed nos negabimus quippe quod malitia & temeritas jurandi non sint modi introducendæ factionis testamentarie. (d) § præterea 1. Inst. b. Illud controversum: si adeò prudenter & cuncte furiosus disposuisset; ut nequidem sanæ mentis vir potuisse prudenter disponere, an jure subsistat dispositio? Negativa verior per d. § generalitatem. Ac casu potius fortuito quam ratione evenisse intelligitur, quod ita disposuit, prout homini sane mentu convenit. Si tamen de furore actu existente non constet, propter apparentem prudentiam protestamento presumptio erit, cum & alias sanæ mentu quilibet presumatur, nisi secus id omne probetur, & accidentia non presumuntur l. ne codicillos 5. C. de Codicill Myns. 3. Obs. 77. Idem de mente capto statuimus l. in adversa 17. D. qui test. fac. Licet alias furiosus & mente captus differant l. si furiosi 25. C. de nupt. Don. 6. Com. 26. Non tamen de fatuo h. e. qui grossi, simplicis & hebetieris est ingenij, nec tamen omni mente caret Obrecht. disp. 20. th. 102. Dis. Harpp. ad § furiosi 3. n. 2. Inst. de curat. Sed an moribundus testari

testari potest? Affirmamus per l. quoniam 15. C. de testam. ubi
Dauth. n. 4. Constit. Elect. 5. p. 3. ubi Dan. Moll. n. 1. Nec olstar,
quod humana fragilitas mortis cogitatione perturbata non potest me-
moria res plures consequi l. hac 8.v. at cum C. qui testam. fac. poss. Resp.
Moribundus satis memoria censemur habere, si sensa animi satis diluci-
dè effert, ita ut appareat, quæ sit ipsius voluntas l. jubemus 22. v. si enim
C. de testam. Zaf. ad l. mulier. 70. n. 6. D. de V. O. Reusn. 2. de
testam. 16. (e) §. Item 2. Inst. quib. non est permis. Ob judicij cor-
ruptionem & quasi furorem, dum furiosum quoad bona facit exitum
l. his 12. in f. D. de cur. fur. At quid si revera prodigus non sit?
Interpp. comm. existimant ne quidem ejus testamentum vires ha-
bete, qui revera prodigus non est, decreto tamen prodigus est
declaratus i. quia pro decreto presumitur l. ingenuum 25. D. de stat.
hom. l. res judicata i. D. de re jud. l. Herennius 63. §. 1. D. de evictio-
n. 2. Hanc sententiam corroborare videtur l. pen. in f. D. decurat. sur.
quando eo loci indistinctè sequendum sit patris judicium filio tanquam
prodigo curatorem dantis, sive is revera prodigus sit sive non. Hinc, (ut
textus fiat applicatio.) & judicis decretum indistinctè attendi debeat
cum par sit ratio Magistratus & patris; & equiparetur dispositio te-
statoris & decretum Judicis 3. Quod non appellavit à decreto, hoc ipso
se prodigum agnovisse videtur is, cui bonis interdicebatur. Contrarium
ex Jas. defendit Modest. Pist. 1. cons. 20. n 62. Ac i. quidem eò quod
in re certa nullis conjecturis & presumptionibus locus esse debeat l. con-
tinuus 136. §. cum ita D. de V. O. 2. Quod ipso Jure statim decretum
interdictionis cessat, si prodigus ad sanam mentem revertatur l.i. §. 1. D.
de cur. sur. Ac deniq; quod in l. tutor sit 10. & Seja 26. D. de tut. & cu-
rat. dat. ab his traditur illam tutelationem ipso Jure esse nullam, quæ
sive iei tutor dari non potest, aut quia pubes factus est aut jam tutorem
habet. Hinc & ei frustra, imò nulliter bonis interdicitur & curator
datur, qui planè prodigas nō est. Ac quod nullum est ne quidem res judi-
cata censeri potest, neq; etiā pro veritate habetur Duar. & alij ad l. res
judicata i. D. de re judic. Cui E. sententia nunc assentiendum.
Sane Dauth. de testam. n. 223. hanc putat veriorem repudiata priore,
quia interdictū ab eo tempore incipere non potest, in quo jam, si factum
esset, finiretur. Approbamus hoc nos, si omnino sit notorium
revera prodigum nō esse. At si act° pleriq; adsint, qui in utramq;
FF 2 par-

partem accipi possint: quid prohibebit, quin priori inhæramus sententia? Distinctione igitur utriusq; sententiae argumenta in concordiam videntur posse redire. (f) l. qui in potestate 6. §. 1. D. qui test. fac. Triplex verò hic venit distinctio. Aut enim quis simul natus mutus & surdus; aut ex accidenti simul factus; aut seorsim mutus vel surdus natus seu factus. Qui natura muti & surdi aut qui casu, & literas ignorant, testamentum non rectè faciunt; at si casu & literas tenent, bene. Hinc etiam surdi, qui nuncupare, & mutus qui scribere potest, (multo magis surda ster, balbus aut blasius) testamentum rectè condunt l. discretū 10. C. qui test. fac. Aliás qui natura muti surdi deprehenduntur, non raro sunt acutiores & soleriores, quam qui utroq; sensu utuntur rectè, nedum qui casu amiserere, ut exempla & rationes ejus rei adfert Camer. 1. Oper subcif. 37. Sed dicimus: surdus & mutus matrimonium potest contrahere c. cum apud 23. & v. tue 25. X. de sponsal. E. & testamentum condere poterit. Resp. Alb. Gent. 2. de nupt. de nupt. 18. facilius concedi matrimonium, quam testamenti factionem. (g) §. fin. Inst. qui test. fac. Nec hoc testamentum potest sustineri post redditum per fictionem Juris postliminij; licet quod quis ante captivitatem fecit, jure postliminij & fictione l. Cornelie sustineatur l. itinere 3. § ejus D. de V. S. ubi perspicue Dn. Gædd. Sed num obises testamentum poterit condere? Negamus per l. obides 11. D. qui test. fac. Nam hi sunt instar servorum & captorum ab hostibus: quippe pignora sunt pacis, ut si ea violetur servi efficiantur penae Petr. Gregor. in syntag. lib. 42. c. 8. n. 7. Hodie tamen obides, qui in bellis & tumultibus civilibus Christianorum dantur, testamenti factionem non amittunt per l. si quis ingenuum 21. §. ult. D. de cap. & postlim. revers. Alb. Gent. 2. de Jur. bell. 19. Ad horum seriem annumerandi servi, peregrini, capituli damnati, aut alias intestabiles esse jussi. Huic ut testandi; sic & nobis pluribus in praesentia de illis agendi, precisa est facultas.

C O R O L L.

An testamentum metu seu coacte factum est ipso jure nullum, an potius subsistit? Posterior arridet per ea, que habent Ant. Fab. de error. Pragmat. dec. 38. err. 3. Duar. de testam. c. 1. Obrecht. 19. disp. 47. Diss. post. Vasq. Panschm. 2. Quest. Jur. Contr. 22. & Dan. Moll. 3. Sem. 42.

Disp. 10.

DISPVTATIO IX.

de Testamentis

Thesis I.

De modis adquirendi dominij iure Ciuitatis singularibus in praecedentibus dictum: iam sequuntur Modi vniuersales. Verum hac disputatione acturi sumus saltem de primo modo videlicet de Successione Vniuersali Testamentaria, quod vlt. Inst. per quas pars, cuique adquiritur.

2. Successio igitur vniuersalis est adquisitio Iuris alicuius vniuersalis (a) quae hereditas id est successio in vniuersam Ius quod defunctus habuit tempore mortis, dicitur. (b) Eaquo sit vel per Testamentum, vel ab intestato. (c)

(a) l. fin. in fin. ff. de except. rei iud. l. sciendum. 19. quod dein, de. ff. de Aedil. Edict. l. 7. & 8. ff. de iurejur. l. 2. quod illud tendendum. ff. quod Legat. l. fluminum. 24. quod adiicitur. ff. de dom. infect. Vniuersale vero jus dicitur, quia non tam res ipsas, quam jus vniuersum defuncti spectamus. Vulteiust. Iurisp. Rom. cap. 72, n. 2. (b) l. hereditas 62. ff. de R.I. & l. nihil est aliud 24. ff. de V. S. (c) quod vlt. in fin. Inst. per quas pars, cuique adquiritur.

3. Indeque successor huius iuris vniuersalis dicitur heres, quasi herus id est dominus. (a) Heres est vel Necessarius, vel suus & necessarius, vel voluntarius. (b) Necessarius qui nolens volens heres esse cogitur. Ut seruus. (c) Suus, quasi domesticus, heres est qui in potestate defuncti mortis tempore fuit & proximum ab eo gradum obtinet. Ut liberi (d) & hinc est suitasius, quo defuncti dominium atque ius in heredem

A consp

continuatur ab ipso mortis tempore ipso iure; in reli-
quos per aditionem, (e) non itam possessio. (f) Vo-
luntarij, quod sint extranei & non nisi volentes fiant
hæredes. (g)

(a) §. fin. Inst. de hered. qual. & diff. l. 1. ff. de success. edit. Pult. d. l. nu. 9. Borchold. de gradibus & heredit. ab intest. pag. mihi 139. (b) in prin. inst. de hered. qual. & diff. l. 18. l. fin. §. fin. ff. de vulg. & pupill. subst. (c) §. 1. inst. de hered. qualit. & diff. Vlp. in fragm. tit. 22. l. lege Cornelia. 12. ff. qui testam. fac. poss. l. ait prætor. 7. §. sed quod Papinianus ff. de minor, (d) §. sed si 7. inst. de Adopt. §. 2. inst. de hered. qual. & diff. §. 1. & 2. inst. de hered. quæ ab intest. (e) §. sui autem l. in suis 11. ff. de suis & legit. l. 1. §. 7. ff. si quis omiss. causa testam. l. 14. in suis ff. de suis & ledit. l. 3. C. de iur. delib. Mynsing. cent. 4. obser. 25. in ex-
traneo opus est aditione §. neq; inst. de author. tut. (f) Cum enim
possessio sit facti. non nisi facto adquiri potest, de quo supra disp.
4. tb. 3. (g) §. cæteri. inst. de hered. qual. & diff. l. si seruus 18. l.
fin. §. fin. ff. de vulg. & pupill. subst. l. 15. & seqq. ff. de adquir. vel
omitt. hered. Et hinc sui heredes ipso iure d. l. in suis ff. de suis &
legit. l. pen. §. si patronus. ff. de bon. libe. Voluntarij vel extranei
suo facto per aditionem heredes fieri dicuntur. l. 3. in fin. ff. quibus
ex caus. in poss. eatur.

4. Testamentum dictum à mentis testatione,
(a) est Ciuis Romani vltimæ voluntatis iusta sens-
tentia de eo quod post mortem suam fieri velit. (b) Origo est Iuris Gentium sed Forma Iuris Civilis (c)
testationem iustam accipimus legibus Civilibus ap-
probata. (d)

(a) In prin. inst. b. t. (b) l. 1. ff. qui testam. fac. arg. l. 1. §.
2. bis quib. ff. de legat. 3. Giphan. disp. de testam. tb. 3. ubi testam.
quod metu coactus quis fecit valere putat, secutus Iasonem ad l.
1. C. si quis aliq. testari prohib. Guiac. in parat. ff. si quis aliquem
testas

testari prohib. vel coeg. & consult. 32. in fin. Vasq. de success. lib. 2.
§. 17. requis. 22. nu. 4. sed ratione voluntatis testamentum im-
perfectum non valere arbitramur. arg. l. 11. §. 1. de legat. 3. Ho-
gom. cons. 36. n. 16. & 2. seqq. Mynt. 5. obs. 28. (c) Clarus in §.
testam. quæst. 2. Gomez. lib. 1. cap. 1. nu. 2. vers. ex quo venit Vi-
gel. in Meth. Iur. contro. lib. 4. cap. 2. R. 6. las. in l. interdum ff.
de cond. indeb. Vigl. b. t. n. 5. Schneid. in pr. Inst. hic n. 12. commu-
nem hanc dicit Clarus in §. Testamentum q. 2. VVesenb. in parat.
n. 8. (d) vult. in prin. inst. hic Treutl. part. 2. disp. 11. th. 1.

5. Testamentum hodiè aliud perfectum est : A-
liud Imperfectum; Codicillus; Aliud directam, hoc si-
dei commissariam habet heredis institutionem, (a)
Aliud rursus est vel paganum vel Militare (b) utrum-
que vel scriptum vel nuncupatiuum (c).

(a) arg. l. 19. in pr. ff. de testam. milit. §. pen. inst. de Codis
cillis. Differunt enim ratione solennitatnm §. 2. Inst. de Codicill.
§. fin. inst. cod. (b) in pr. inst. de mil. testam. l. 1. C. de testam. mil.
(c) §. sed cum 3. & seqq. & §. fin. inst. b. t.

6. Testari ergo possunt omnes, qui non spe-
cialiter prohibiti inueniuntur. (a) Prohibentur verò
Damnati ob crimen aliquod publicum, quod libera-
tatem, ciuitatem, vitam aut bona adimit, quales sunt
Deportati, servi pœnæ, sententiam passi, exules &
proscripti imperij, (b) Itemq; ob famosum libellum
damnati (c).

(a) t. t. Inst. Quibus non est permisum fac. test. & l. 120.
verbis. ff. de V. S. Ea enim concessa intelliguntur, quæ expresse
prohibita non sunt. (b) l. 8. eius qui §. 1. & §. fin. ff. qui testam.
fac. l. 6. §. 5. vers. sed et si. ff. de iniust. rupt. arg. l. 4. C. de bon. pro-
script. & testamentum quod fecerunt his casibus fit nullum. l.
eius 8. §. 1. h. t. l. si quis 6. §. irritum de iniust. rupt. testam. quo-
niam tempore mortis servi sint, ac ciues esse desierint, Ante con-

A 2 demna-

damnationem verò licet in custodia defuncti, testamentum valeret.
l. 9. ff. qui testam. fac. l. 45. in fraudem §. i. ff. de iur. fisc. excepto
perduellionis & læse Majestatis crimen l. 20. ex iudiciorum. ff.
de accusat. l. 4. C. de hæret. condemnatus appellans si testamen-
tum pendente appellatione fecerit, atq; ita accesserit, iure testa-
tus videtur l. 13. §. vlt. ff. b. t. Quamvis Vvesenb. in parat. b. t.
n. 13. putet, cum per sententiam hodiè libertas & bona non sem-
per adimantur, ideoq; us casibus damnatos non solum ante sensi-
tentiam, sed & post eam iuste testari, eorumq; testamentum va-
lere. Idem sentit Vasq. lib. 1. de resol. testam. §. 3. n. 84. Item Clau-
rus in §. testam. q. 29. Tiraq. de priuile. piæ cau. priu. 79. (c) l. cum
lege 26. l. 18. is cui §. si quis b. t.

7. Sic testari prohibentur capti ab hostibus,
(a) obsides, (b) seruus, (c) Filius familiæ, qui ne
patre quidem permittente rectè testatur (d) nisi in
Castrensi & quasi Castrensi peculio, in quibus ex singu-
larí privilegio pro patre familiæ habetur. (e) Sic
de aduentitijs, quorum nec ususfructus ad patrem
pertinet filius fam. testari potest, (f) nihil obstante
l. penul. C. qui testam fac. poss. (g)

(a) d l. eius qui 8. & §. eius qui fin. inst. quib. non est promiss.
fac. vbi Vigilius. (b) l. II. obses. ff. b. t. l. 31. ff. de iur. fisc. excepto
casu l. 32. ff. de iur. fisc. (c) In prin. inst. Quib. non est permis. l.
16. l. 19. ff. b. t. (d) in prin. inst. b. t. l. 6. qui in potestate. & d. l.
16. ff. b. t. Quamvis donare causa mortis patre permittente res
Etè possit. l. tam is 25. de donat. causa mortis. Vvesenb. in princ.
inst b. t. Testamentum enim ab alieno arbitrio pendere nequit l.
II. ff. de testam. milit. l. illa 32. de hered. inst. (e) §. 1. inst. per quas
pers. §. 1. & vlt. inst. de mil. test. l. 6. cum oportet §. 2. C. de bon.
que lib. (f) Nou. 117. c. 1. vt & in casu Nou. 22. c. 26. vers. si verò
de ijs scilicet bonis quæ filius fam. lucra ur, propterea quod pa-
ter ad secunda vota transyt. Quin etiam filij consensu patris tes-
flamen-

stamentum cum clausula codicillari factum de bonis profectis,
valet ut donatio mortis causa. quae omnia quam optimè deductas
sunt ab Vnudo lib. I. quæst. I. & Decio in l. penult. C. qui testam.
fac. poss. (g) Ea enim lex sublata est per Nou. 117. nee reliquis
rationibus Yvesenbecij in Inst. q. 1. inst. quib. non est permis. fac.
testam. quas recte refutat. Vaudus & Decius dd. locis.

8. Sic Monachus, ut & Abbas aut Præsul te-
staris prohibetur (a) nisi Monachus ante ingressum
monasterij liberos iustos suscepit, quo casu relicta le-
gitima monasterio testari potest. (b) sic prohibetur
incertus aut ignarus sui status. (c)

(a) Nou. 5. q. illud quoq;. (b) Nou. 123. c. si qua 38. (c) vlp.
l. 20. q. qui de statu. l. 24. & 15. ff. b. t. l. 10. si repudianterint. q.
2. ff. unde legitum.

9. Eodem modo testamenti factio denegatur,
ob imbecillitatem & defectum iudicij. Impuberibus.
(a) Furiosis, Mente captis, prodigis. (b)

(a) q. præterea inst. b. t. l. qua aetate. ff. b. t. l. 4. C. eod. l. 2. C.
quando prouoc. non est. licet pupillus tribunatum numerorum
meritus sit. l. 18. vlt. C. de testam. mil. (b) d. q. præterea. l. 16. &
seq. ff. b. t. l. 2. ff. de inoffic. testam. q. item prodigus inst. quib. non
est permis. l. 18. Is cui ff. b. t. Testamentum tamen ante furorem,
vel tempore dilucidi interualli, aut ante interdictionem factum,
furore vel interdictione bonrum superueniente non infirmatur. l.
9. C. b. t. l. vlt. ff. de iniust. rupt. l. 1. q. 3. si quis ff. de honor. poss. se-
cundam tab. d. q. Item prodigus. & d. q. 3. si quis. At Magistra-
tus ex officio in mores suorum ciuium inquirere debet, & sic pro-
digis curatores constituere. l. 1. ff. de curat. fur. Quib. vitijs sub-
latis ipso iure restituta potestas testamenti condendi censetur. d.
l. 1. verb. ipso iure ff. de curat. fur. Atq; in tantum prædictis per-
sonis omnibus denegatur testamenti factio. ut licet Filius sui ius-
ris, seruus liber, pupillus pubes, furiosus compos mentis factus

A 3 fuerit,

fuerit, tamen testamentum prius factum nihilo magis conuale-
scet. *q.i.* & *d. q.* præterea in *st.* quib. non est promiss. *d.l. 19. st. b.t.*

10. Mutus v. & surdus non semper prohibentur.

(a) Certis n. casibus tantū ab Imperatore enumeratis
& certo modo in eius constitutione præscripto, te-
stari possunt (b) Idem & de cæco dicimus, cui itidem
præscripto modo testari licet. (c)

(a) *q.* Item surdus instit. quibus non est promiss. *l. 7. ff. b.t.*

(b) extat in *l. 10.* discretis. C. qui testam. fac. & *d. q.* item surdus
instit. *b.t.* (c) habetur in *l. 8.* hac consultissima. C. qui testa. fac. poss.

11. Infanis & socius omnium bonorum (a)

vt & Episcopus atq; Clericus de bonis proprijs (b)

(non tamen de annonis & præbendis (c) testari non

prohibentur. Hæretici lure pontificio omnes ij scis

licet qui iam sunt conuicti & damnati testari prohi-

bentur: (d) lure ciuij saltem Donatistæ & Manichæi

(e) Testatoris v. conditio duobus temporibus spectas-

tur, cum testamenti conditi, tum mortis. (f)

(a) *l. 8. eins b.t.* rbi ICrus diligenter recenset prohibitos ob

pænam nec tamen meminit infamis. & arg. *l. 1. C. de secund. nup.*

verb. neq; ei ex testamento. Socio vero conceditur in *l. 1. C.* qui tes-

tam fac. *l. 4. C. pro socio l. 52. q.* idem respondit. ff. d. t. (b) c. 9.

quia nos. & c. 12. in fin. de testa. can. 48. synod. Agathens. c. 19.

12. q. 1. c. 7. cum inoffic. & d. c. 12. de test. (c) d. c. 48. d. c. 9. &

c. 15. de testam. (d) c. 10. vergentis de hæred. ex. (e) *l. 4. C. de*

hæret. & *Manich.* (f) *l. 1. q. 2.* exigit ff. de secundis tabul. vt scil.

utroq; tempore sit idoneus.

12. Testamenti verò scripti solemnia sunt. i.

Vt ad sint septem testes, ij q; rogati & idonet. (a) Idon-

nei v. testes ij intelliguntur qui non prohibentur (b)

His sunt cum quibus testamenti factio non est ut des-

portati, peregrini, damnati, (c) Mulier, (d) impu-

bes,

bes (e) Seruus (f) furiosus (g) prodigus (h) Surdus
Mutus, & hi quos leges improbos intestabilesque esse
tubent i. Domestici testatoris (k) Heres institutus (l).

(a) l. 8. bac consultissimam pr. C. qui testam. fac. l. 12. 21. 26. &
30. atque passim t. t. C. de testam. Nou. I 19. Clarus in H. testam. q.
58. & in cemetrys Coloniensib. Anno 1512. in recessib. sub tit. von
Testamenten H. vnd sollen die Notarij. Idem decisum inueni-
tur. verum & bac in parte seruandam esse consuetudinem & so-
lemnitatem loci docet Ioseph. Ludouicus cons. 62. (b) per l. I. H. I.
de testib. H. sed cum 7. inst. b. t. An vero testes sint idonei estimamus
ex tempore conditi testamenti, non ex tempore mortis te-
statoris l. 22. H. I. ff. b. t. l. I. C. eod. (c) H. testes inst. de testa. ord.
l. 20. H. cum qui ff. qui testam. fac. (d) d. H. testes l. 20. H. mulier.
ff. b. t. (e) l. 3. H. legē. l. 19. ff. de testib. (f) d. l. 20. H. seruus. l.
32. de R. I. (g) d. l. 20. H. nec furiosus. (h) d. H. testes. l. 18. is cui.
l. 26. b. t. (i) d. H. testes. & d. l. 26. ff. b. s. d. l. 3. H. legē. l. 14. l. 21.
& passim ff. de testib. (k) Sed ex eadem domo plures adhibere
licet H. pater. & H. seq. inst. b. t. l. 20. H. I. & 2. l. 22. in prin. ff. eod.
l. 9. testis. ff. de testib. (l) neq; etiam is qui in heredis instituti
est potestate aut familia H. sed neq; heres. instit. & l. 20. ff. b. t. l.
10. ff. de testib. neq; heredis domesticus, aut is quem ab hostibus
redemit. d. l. 20. H. I. per l. 2. C. de testib. l. pen. ff. eod. Ac siue unus
aut plures testes siue omnes moriantur testamentum ritè fa-
ctum nibilominus subsistit Vigilius add. H. cum paulatim nu. 9. &
Duar. ad b. t. C. de testibus.

13. Deinde Testibus sic præsentibus Testator
vel ipse vel alius eius nomine recitare scriptam vo-
luntatem ultimam: Autea scriptura suam voluntas
tem contineri ipse testator clare debet significare.

l. 21. bac consultissima C. de testam. Giphan. d. disp. th. 39.

14. Tertio Testator & omnes Testes non los-
sum subscribere sed & signare in conspectu Testato-
ris,

ris (a) siue proprijs siue alienis annulis (b) ultimam
hanc voluntatem debent.

(a) q. sed cum, & q. seq. inst. de testam. ordin. l. 21. & l. 28. q.
cum autem vers. eandem. c. de testam. l. 9. c. cod. (b) q. possunt
inst. b. t. l. 12. si unus c. b. t. l. 22. q. 2. ff. b. t. nec refert an addiderint
se proprio an alieno annulo signasse. ut probat Vigl. ad d. q. pos-
sunt. n. 5. Nec in defectu annuli alio charactere notare licere affir-
mamus. l. 22. & signum ff. b. t. q. possunt. 5. inst. de testa. ord. Ro-
bert. I. recept. 21. Cuiac. 14. obs. II.

15. Quartò, ut totum Testamentum uno con-
textu peragatur, eodem tempore & loco, nulloq;
actu alieno interposito. (a) Nec in testamento con-
tractus fieri possunt. (b)

(a) d. q. sed cum inst. l. 21. q. vlt. ff. & l. 28. in pr. & q. i. c. de
testam. (b) uti male putarunt Glossographi in d. q. vlt. l. 21. ff.
b. t. quos sequitur Duran. ad t. qui testam. fac. cap. de nuncupat. te-
stam. Nam inter contractus & testamenta naturalis esse pugna-
videtur. ut recte putat Viglius ad d. q. sed cum inst. de testam. or-
din. nu. 4. & 5.

16. At præcipuum requisitum, & fundamen-
tum totius testamenti (a) Quinto loco ponitur He-
redis institutio. Quæ sit aut primo loco & Institutio.
aut vñteriori, & Insubstitutio appellatur. (c) Institutio
heredis est successoris à testatore facta designatio. (c)

(a) q. ante inst. de legat. Est enim caput testamenti sine quo
nihil in testamento scriptum valere potest. l. vlt. ff. de iur. Codis
civ. l. 1. in fin. de vulg. subst. (b) in pr. inst. de vulg. subst. (c) Vult.
I. iurisp. 73. n. 52.

17. At quædam personæ necessario sunt institu-
endæ, vel exheredandæ, quædam non item. Neces-
sario instituendæ vel exheredandæ (a) sunt. Libe-
ri (b) testatoris (c) quos mortente testatore gradu
nemo præcedit (d). (a) Es

(a) Et ideo sui heredes dicuntur, de quo th. 3. adeo vero, hoc
verum est, ut nisi id fiat, inutile sit testamentum. l. inter 30. ff.
de lib. & posth. q. i. inst. de exher. lib. uti sunt filius, filia, nepos
mortuo filio. l. posthumorum. ff. de iniust. nupt. Emancipati. q. sed
haec quidem inst. d. c. l. maximum C. de lib. præter. retinent enim
ius suitatis. Nam hodie in successionibus non iura patriæ potesta-
tis, sed naturalem causam inspicimus, auch. in success. C. de suis &
legit. Posthumi sui quia hic de eorum commodo agitur, ideo pro
natis habentur. l. qui in utero. ff. de stat. hom. siue nascantur post
testamentum conditum, siue post mortem testatoris. Item Ados-
ptiui, sed sub distinctione, quæ traditur in l. penult. C. de Adopt.
Sic naturales liberi per subsequens matrimonium legitimati. l.
iubemus 6. l. cum quis. 10. C. de nat. lib. pulchrè Dominus præcep-
tor Virgilius Pingizer. quest. miscell. 1. (b) in potestate consti-
tuti, non item spurij. At ex damnato coitu nati, heredes institui
non possunt, quia ne alimenta iisdem debentur, ut recte tradit.
Hetom. de spurij c. 6. Geil. 2. obs, 88. Reliqui spurij institui non
prohibentur. l. iubemus 6. l. cum quis 10. C. de nat. lib. (c) pros-
pter votum parentum, & naturalem erga filios charitatem. Turs
bato tamen ordine mortalitatis liberi sine heredibus suis dece-
dentes, parentes instituere debent, non minus enim parentibus
quam liberis piè relinquendi debet. l. nam et si, ff. de inoffi. testamento,
Hodie etiam mater & auus maternus, liberos & nepotes suos
instituere aut exheredare debent, nisi testamentum nullum esse
velint. l. fin. C. de lib. præter. (d) l. inter. ff. de liber. & posib. l.
maximum. C. de lib. præter. q. sed haec quidem. inst. de exher. lib.
Auth. non licet. C. de lib. præter. Nou. 115. q. illud.

18. Atq[ue] prædictæ personæ omnes titulo institu-
tionis ad defuncti hereditatem vel totam vel partem
siue portionem legitimam (a) peruenire debent, non
alio titulo. (b)

(a) quæ hodie est triens si quatuor tantum sint liberi, aut

B

paucior

pauciores. Aut semis si plures, quæ portio legitima heredibus suis simul omnibus & inter omnes dividenda relinquitur. Nouella de triente & semisse. I8. cap. 1. auth. nouissima. C. de inoss. testamento. (b) puta donationis, legati, fideicommisi l. maximum. C. de lib. præter. Nou. II5. §. aliud, id quoq; ad reliquos parentes & liberos etiā matres & parentes maternos est extensum. d. Nou. II5.

19. Quidam non necessario, sed ex arbitrio testatoris (a) instituuntur. Vbi hæc tradenda regula: (b) Omnes posse institui cum quibus est testamenti factio (c) & vel vnuus, vel plures heredes institui possunt. (d)

(a) de quibus agitur t.t. inst. de heredib. instit. (b) l. si alienum 49. §. 1. ff. de hered. instit. (c) quæ tribus temporibus inspicitur, testamenti scilicet, mortis, & aditionis d.l. 49. Sic & servi ex testamento capere possunt. Capti vero ab hostibus institutio, cum redierit, iure postliminij confirmatur. l. institutio §. I. de hered instit. Prohibentur vero institui, cum quibus testamenti factio non est, ut peregrint, servi paenae l. 3. ff. de his quæ pro non scriptis hab. l. sunt quedam. ff. de paen. Hostes. l. amissione. §. I. de cap. minut. deportati, in opus publicum damnati l. I. C. de hered. instit. d.l. sunt quedam. Heretici, apostatae l. Manichæos l. Arizni. C. de heret. nisi sub conditione l. in tempus. ff. de hered. instit. (d) Et sic quot quisq; velit in infinitum §. Et unum inst. h. t. etiam ignorum & quem testator nunquam vidit. §. vlt inst. h. t.

20. Instituuntur heredes verbis quibuscumq; dummodo voluutatem testatoris exprimant (a). Dies (b) conditio impossibilis (c) & turpis (d) institutioni adiecta, pro non scripta habetur. Possibilis vero conditio recte adiicitur (e). Et testamentum fieri potest in quacunq; materia (f).

(a) l. quoniam 15. C. de testam. l. 21. § vlt. l. 28. in testamen-
tis C. h. t. vel nomine expresso vel descriptione iusta l. 9. § si quis
nomen

nomen.l.certum. ff. si cert. pet. l. nominatim 34. ff. de condit. & demonstr. (b) q. heres inst. l. hereditas. 34. ff. de hered. inst. nisi in casu l. in tempus h. t. est enim pro conditione. (c) q. impossibiliis inst. b. t. l. 9. l. 14. ff. de cond. inst. (d) l. filius 15. de cond. inst. Turpis vero demonstratio heredis institutionem viciat. l. quoties q. si quis nomen. ff. b. t. l. turpia 54. in pr. de leg. l. aliud est in l. his verbis. 48. q. i. ff. b. t. (e) q. heres inst. b. t. & vel una vel plures conditiones possunt adjici, sed modo legib. prescripto. l. si heredi 5. de cond. inst. l. sub diuersis. de cond. & demonstr. (f) q. nibil autem. inst. de testam. ord. l. l. ff. de bon. poss. secund. tabu.

21. Hereditatis diuisio est vel legis, quae certa est, & cum locum habet, cum plures heredes sunt instituti, nulla partium facta mentione. (a) Diuisio hominis pendet ex arbitrio testantis, & est incerta. (b)

(a) q. hereditas inst. & l. seruum 50. q. vit. ff. b. t. (b) q. hereditas inst. b. t. Si in eodem testamento quidam separatim vel disiunctim in certis partibus, quidam coniunctim institutifuerint, qui coniuncti sunt pro una habentur personal. interdum 13. in pr. l. Julianus 15. l. liber. 59. q. Titius ff. b. t. Et interdum heredibus institutis aliquid decrescit, interdum rursus adcrescit, ut in l. interdum. ff. b. t. q. videamus inst. b. t. si quidam sint instituti in certis partibus, quidam partibus non expressis obseruatur l. item quod 17. q. sed si. l. 18. l. 78. ff. & q. si plures inst. b. t.

22. Exheredes vero pater liberos suos, quos instituere non vult, facere debet. Quae exhereditatio valet si ritè, (a) & ex iustis ac meritis eausis (b) fuerit peracta.

(a) ritè fit si hæc 4. obseruentur. l. Ut fiat nominatim. q. nominatim. inst. de exhe. lib. l. maximum. C. de lib. præter. aut si certò describatur quis, ut intelligi possit quem exheredem testator esse velit. l. i. 2. 3. ff. de lib. & posth. Deinde pure non sub conditione l. 3. q. pure de lib. & posth. l. sed sub conditione 18. de bon. poss.

con. tab. Tertiō ut exheredatio fiat de omnibus bonis. IV. Ut ex-
clusio fiat de toto iure & sequenti omni gradu aut spe successio-
nis. l. 3. §. vlt. de lib. & posth. (b) iusta illae causae exheredatio-
nis liberorum 14. Et parentum 8. recensentur. Nou. 115. cap. 3.
extra quas nulla aliae iam admittuntur ut probat Connarus lib.
9. c. 10. quamuis non negamus aliquam hic quoq; admittendam
interpretationem, ut quæ dicatur grauius & indecora iniuria pa-
tri illata &c. sed si grauius hisce delictum in patrem demonstra-
ri posset extensionem admittendam putamus ob rationem c. 1.
§. 2. vers. prædictis modis. quæ fuit prim. caus. & en. amitt. Idem
communiter dicitur. Atq; hæc causa exheredationis in testamento
specificanda d. Nou. 115. §. siue igitur, quam heres probare tene-
tur d. §. siue igitur aliud est in casu l. multi. de lib. & posth. Verum
cum cause hæc exheredationis in posthumum non cadant i. ded
posthumus exheredari nequit. probat. Iul. Clar. in §. testamentum
quæst. 41.

23. Substitutio (a) vero, est secundo vel ulteriore
ordine, gradu vel loco (b) facta, heredis institutio.
Dividitur in Directam (c) & Fideicommissariam.
(d) Vtracq; est vel vulgaris vel pupillaris vel exem-
plaris.

(a) l. ex facto. 43. §. Lucius. ff. b. t. l. 1. ff. b. t. (b) plures e-
nim gradus heredum testator facere potest. l. unicus. &c. de caduc.
soll. in pr. inst. de vulg. substit. (c) l. post aditam. C. de impub. &
alijs subst. l. centurio. 15. l. coheredi. 41. §. cum filiæ l. paterfamil.
46. ff. b. t. l. heredes 57. §. pen. & vlt. ad scđum. Trebell. Directa
est cum testator pure priore instituto deficiente alium heredem
esse iubet verbis directis ad substitutum ipsum. Fideicommissaria
cum heres institutus rogatur ut hereditatem vel totam vel pars
tēm alteri vel viuus vel post mortem restituat. & sic verbis di-
rectis ad heredem dd. iam ll.

24. Vulgaris substitutio est, quæ verbis vulgaris
bus

bus cuius hereditis, in casum si institutus heres non erit (a) cum aut hereditatem repudiat aut heres esse nequit. (b) Substitutio in codicillis facta vim fidei commisit habet. (c) Pupillaris sit liberis impuberibus in potestate existentibus, in casum si heredes fuerint, sed intra pubertatem decesserint. (d) Exemplaris quae sit liberis puberibus mente captis, in casum si haeredes quidem fuerint, sed in furore decesserint. (e)

(a) l. cum proponas. C. de hered. inst. in pr. inst. de vulg. subst. Et substitutio interdum reciprocè inter institutos, ut coheres cohereditis substitutus, quo casu si ex inæqualibus partibus sint instituti, in substitutione eadem partes expressæ intelliguntur. Q. & si inst. h. t. l. I. C. de impub. & al. subst. l. 5. l. si pater. 9. l. si plures 24. ff. h. t. (b) Q. posteriore 2 inst. quib. mod. test. inf. l. 3. C. de impub. & al. Aut cum suus heres abstinet hereditate l. necessariis ff. de adquir. hered. Et per aditionem vulgaris substitutio tollitur. (c) Arg. l. vlt. C. de codicil. D. Obrecht de subst. th. 163. alias regulariter substitutio in testamento fieri debet. l. potest. 36. ff. h. t. (d) in pr. inst. h. t. l. 2. ff. eod. Vigl. inst. h. t. Et hoc modo pater liberis impuberibus testamentum facit. l. 2. ff. h. t. Et sic duo quasi testamenta sunt patris & filij. Substituit enim pater filio ad omnia bona quæ filius habiturus est post mortem patris. l. sed si plures, Q. ad substitutos. ff. & Q. non solum. inst. h. t. Quin & ex heredatis substituti potest in pr. & Q. non solum inst. de pupill. subst. Pupillaris vero substitutio continet sub se etiam vulnagarem, si scilicet heres non fuerit pupillus, atq; hic pertinet illud quod dicitur, in unum casum substitutum, substitutum intelligi in casum virumq; l. 4. ff. h. t. expirat pupillaris cum filius heres fuerit, & puberat superauerit. l. pupillari. l. verb. ff. h. t. Q. pen. inst. eod. (e) Q. qua ratione. inst. h. t. l. humanitatis. C. de impub. & al. subst. Cum vero & prodigus aequiparetur furioso l. his qui Q. vlt. ff. de tut. & curat. dicimus patrem etiam prodigo hoc

modo substituere posse V Vesenb. in parat. hic n. 8. Gomez. lib. I.
resol. c. 6. nu. 4. Expirat Exemplaris si furiosus furere, aut pro-
digus talis esse desierit. §. 1. inst. de pupill. subst. l. 43. ff. h. t.

25. Nuncupatiuum testamentum fit, cum septem
testibus (a) rogatis & idoneis adhibitis iijdem præ-
sentibus & coactis, omnem suam voluntatem palam
testator nuncupat.

(a) Hiq; adeò sunt necessarij ut si vel unus de 7. testib. vel
signum in testamento scripto vnius defuerit, iure testamentum
non valeat. l. 12. si unus C. de testam. l. 22. §. 4. si quis eod. (b)
§. vlt. inst. de testam. l. 21. §. per nuncupationem. l. 26. C. de te-
stam. l. 21. heredes. ff. eod.

26. Verum recepti sunt & alij modi testamento-
rum, in quibus pleræq; solennitates omitti sine vicio
possunt. Ut in testamento coram principe vel iudic-
ce & actis interuenientibus facto. (a) 2. In testamen-
to militum. (b) 3. Rusticorum. (c) 4. Parentum in-
ter liberos. (d) 5. Tempore pestis. (e) 6. Ad pias cau-
sas. (f) Ex quibus patet hæc solennia nec tolli neq;
minui, nec deniq; remitti aut relaxari posse, nisi con-
stitutione aut beneficio principis. (g)

(a) Siue in præsentia iudicis aut principis hoc fiat, siue ex-
emplum voluntatis ultimæ principi, eiusq; consistorio, aut iudici-
cum precibus, omissis supra dictis solennitatibus offerat testator.
l. 19. omnium C. de testam. Myns. 6. obs. 62. (b) Quibus propter
pericula bellica aut imperitiam prædictæ solennitates sunt remis-
sæ, & valet eorum voluntas, dummodo constet de supremo eo-
rum iudicio. Imò & ex parte testati ex parte intestati decedere,
liberos suos consulto præterire, & ex tempore heredem instituere
possunt. t. t. inst. ff. & C. de testam. milit. (c) In quibus antiqua
eorum consuetudo vicem legis obtinet, ita tamen ut ad minimum
5. testes rogati & qui voluntatem testatoris sciant, interueniant,
l. vlt.

l. vlt. C. de testam. (d) Si enim parentes utriusq; sexus inter liberos dispositionem faciant, remissa sunt solennia subscriptionum & signorum l. 21. hac consultissima. H. ex imperfecto. C. de testam. (e) Quo tempore laboranti peste ins relaxatum est, ut non cogatur testes conuocare, in reliquis solennibus & in numero testium immutatum nihil inuenitur. l. 8. Casus C. de testam. (f) Cum Ecclesia heres instituitur, ubi idem obseruatur quod in testamento inter liberos c. 11. relatum. Ex eis testamentis. (g) l. 9. C. de testamentis.

27. Testamentum rursus ritè factum vel rumpitur vel irritū fit. (a) Rumpitur agnatione sui heredis, (b) & posteriori testamento perfecto. (c) Irritum fit non adita hereditate (d) & qualibet capitris diminutione. (e)

(a) Inst. quib. mod. inf. (b) H. i. inst. d. t. l. i. ff. de iniust. rupt. & passim. ff. de lib. & postb. hered. (c) H. posteriore inst. d. t. l. 2. l. 16. H. 2. ff. b. t. excipitur casus l. 29. ad Trebell. H. 3. inst. b. t. 12 tem casus. l. 2. ff. de iniust. rupt. & irrit. sed nuda voluntas testatoris contraria testamentum non tollit. H. ex eo autem. inst. b. t. l. 2. l. 21. H. si quis. C. de testam. nisi post voluntatem mutatam decennium præterierit l. 27. sancimus. C. de testam. nisi etiam tabulae fuerint incise aut deletæ l. pen. C. de testam. l. 2. & vlt. ff. de his quæ in testam. del. (d) tum enim testamentum desertum dicitur H. alio quoq; inst. quib. mod. testam. inf. H. I. & H. & licet inst. de hered. ab intest. d. l. i. ff. de iniust. l. 9. sed et si. ff. de lib. & postb. (e) d. H. alio & H. non tamen. inst. d. t. l. 6. H. irritum. ff. de iniust. l. 11. H. planè. ff. de secundis tabulis. si tamen testamentum ritè factum & testator mortis tempore ciuis Romanus & sue potestatis fuerit, testamentum sustinetur dd. iam ll.

28. Officio vero magistratus confirmatur testamentum, querela in officiosi, (a) qua liberi vel parentes ostendunt iniuste se præteritos. (b) aut exhereditatos.

tos. (c) Competit liberis aduersus testamentum (d)
parentum, & contra. (e) Ita demum si nihil ex facultatibus
defuncti consecuti sint. (f) Alioqui agunt ad
supplementum legitimæ. (g) Et hoc modo testamen-
torupto institutio quidem perit, at legata, tutelæ
dato, & libertates valent (h)

(a) l.1. & 3.9. 2. ff. eod. Atq; tum saltem locum habere
vide ur. cum absq; iusta causa liberi vel parentes fuerint exheredati,
que ab herede probari non possit l.2. ff. & in pr. inst. de
in offic. testamento. auth. ex causa C. de lib. præter. VVejenb. inst. h.
t. 9.3. & 9.5. Igitur enim 4. Viglius in rubr. inst. b. t. n.3. (b) à
matre scilicet & auo materno l. fin. C. de lib. præter. in his enim
præteritio loco exheredationis est. 9. vlt. inst. de exher. lib. (c)
vide lit. a. b. thesi. (d) Et immodicas donationes ad similitudinem
testamenti in officiosi. l. vlt. C. de in offi. donat. (e) Alijs per-
sonis non item nisi fratri contra testamentum fratris turpibus
personis institutis. l. 27. C. eod. l. 1. ff. 9. 1. inst. b. t. dummodo fra-
ter non ingratus erga fratrem extiterit. Nou. 21. c. 46. c. 3. in in-
gratitudinem. (f) Nam si quantulam unq; pars hereditatis eius
relista sit cessat hec querela. 9. 3. inst. hic. (g) l. 8. ff. eod. l. 30. &
36. iuncta auth. C. eod. Nou. 18. c. 1. 9. 3. (h) auth. ex causa C. de
lib. præter. recte D. præceptor Nicol. Reusnerus de testam. vol. 2.
part 6. cap. 19. nn. 31.

Proble